

1937

RAHVALEHT

N° 8

Pildil: ülevõtte gaasikaitse ku

HIND 30 SENTI

Pärnu

ODAVAIM KUURORT

Juunis ja augustis maksavad tervisvannid ühes arstiabiga ja täieliku ülalpidamisega: 14 päeva eest Kr. 68.—, 21 päeva eest Kr. 95.— ja 27 päeva eest Kr. 126.—, ilma ühegi lisakuluta ● Lähemaid teateid saab aadressil: Pärnu supelinspektorile.

Eesti vanim

tervismudaravi- ja
merikuurort

Haapsalu

Hooaeg

1. juunist kuni 15. septembrini.

on kõige paremaks suveveetmise kohaks perekondadele, eriti lastele, terviseparanduse kohaks reuma-, närvi- ja naistehaiguste puhul.

Elu Haapsalus on odav ja mugav. Kõige parem rongiühendus kõigi kodumaa kohtadega. Suvitajate heaolu ja mugavuse eest hoolitseb kuurordivalitsus. Rutake korterite kinnipanemisega. Üksikuid tube igal ajal saadaval.

Järelepärimised adresseerida:

Haapsalu kuurordivalitsus.

Mägede, metsade ja järvede valdkonnas asub suvitiskoht

OTEPÄÄ

Kõik, kes soovivad nautida loodusilu, veedavad puhkepäevad Otepääl ja Pühajärvel

Politseileht

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 8 (487)

TALLINNAS, 30. APRILLIL 1937.

XVI aastakäik

KÄESOLEVAS NUMBRIS LEIATE: On aeg mõelda... — J. Sooman. Soome politseinike suvekodudest. — A. Lumme. Asugem koguma meie jülitamispraktikat! — A. Liit. Politseikroonika — A. Peel. Harrastagem purjesporti — E. Mets jm.

On aeg mõelda... Tallinna Linna Keskraamatukogu

Juhan Sooman.

Juhan Sooman,
Politseivalitsuse abidirektor.

Saabumas on suvi. Meie põhjamaa ilmastikus igatsusega oodatav aastaeg. Pingutava ja väsitava vaimutöö tegijatele aastase töö järele puhkust võimaldav ajajärk. Haljendav loodus ja vetesinad kutsuvad ja meelitavad... Kodutööde muredest ja muretsemisist, kui ka teenistuslikust tööst ja legutsemisest vajavad vaba hetke hingelõmbeks meie naised ja koolitööst puhkamiseks ja uueks talveks elujõu kogumiseks vaba looduse kosutavat mõju meie lapsed. Maale — loodusse, mereranda või vetekogu lähedusse, kus karastava supeluse võimalused, sinna ihkame kõik. Kas ainult ihkame? Ei, see on meile hädatarvilik ja lastele selle võimaldamine otse kohuslik. Kes ei taha talvel põdeda haigusi — kosutagu end suvel vabas looduses, seda teab igaüks.

Juba teist aastat on politseiperes need väga õnnelikus seisundis, kellel seni puudus koht ja paik kuhu minna suveks kogu perekonnaga, kui polnud selleks küllaldasi kulutamismõimalusi. Asutatud politseiametnike puhkekodud Narva-Jõesuus võimaldavad tasuta korteri, valgus-

Politseiametnike puhkekodu Narva-Jõesuus.

tuse, vajaliku mööbli ja toitlustamise, misjuures maksta tuleb ainult toiduainete eest toorel kujul.

Puhkuse ajal puhkekodudes on meie naised vabad igapäevaseist majapidamise ja toiduvalmistamise muredest ja neile on puhkust samuti vaja kui meestelegi.

Ei tarvitse mul ülistada Narva-Jõesuu kui suvituskoha otstarbekaid ja sobivaid omadusi. Need on üldiselt teada. Puhkus seal ja antud olustikus on täiuslik ja majandusliku kandejõu kohane igale politseiametnikule. On loota, et politseiametnike perekonnaliikmeile Vabariigi Valitsuse poolt antakse raudteel sinna- ja tagasisõiduks hinnaalandus 50% ulatuses, nagu seda saavad sõjaväes ohvitseride ja üleajateenijate perekonnaliikmed.

Ühes puhkusega kasutame puhkeaega ka üksteisega tutvumiseks. Seal puutume kokku kodanikena laiemas ulatuses oma kaaskodanikega. Ka seegi on meile kasuks, kuna saame viibida teises vaimses õhkkonnas vabadena täiel määral oma igapäevase elu ülesandeist.

Peale Narva-Jõesuus asuvate puhkekodude on loota, et mudavannides ravi vajavaid politseiametnikke saab paigutada Haapsallu, kindral Laidoneri nimelisse sanatooriumi, mis praegu ehitamisel ja valmib hooaja alguks. Tingimused sinna ravi otstarbeks asumiseks loodab Politseiametnike Keskkogu juhatus teatada lähemal ajal. Seda võiksid juba kindlalt arvestada need, kes arsti otsusel tingimata vajavad mudaravi.

Milleks suvitamine, milleks puhkus, küsivad paljudki meie perest?

Vaadake pisut ringi. Kas ei varise manalasse ja kas ei lahkunud teenistusest terviselikel põhjusil paljud meie kolleegest, olles veel võrdlemisi noores eas. Elutempo nõuab meil liigset pingutamist, liigselt suurt vaimlist ja füüsilist energia kulutamist. Õnne aeg kord ka sellele mõelda, et see, mis seni on sündinud, on ebaratsionaalne inimjõu raiskamine. Korralik su-

vepuhkus pikendab meie elu- ja tööjõu iga. Seepärast kasutame suvepuhkuse ja ravimise võimalusi oma kui ka üldsuse huvides.

Tõrva — Vanamõisa järv.

SOOME politseinike suvekodudest ja vaba aja veetmisest.

Kirjutanud instruktor-ohvitser Allan A. Lumme, Turust.

Politseiniku teenistus, olgu see väline valve, süütegude jälitamine või kantseleiteenistus, on raske ja väsitav. See nõuab head füüsilist tervist ja ärksat vaimu. Nende omaduste säilitamiseks ja arendamiseks on väljaõpe, kehaline kasvatus ja teised teed, aga peaasi on siiski hoolitseda iga isiku vaba aja eest. Soome linnapolitsei (meeskonnal ja allpealikutel) on üldiselt talvel iga kuues, suvel iga kaheksas päev vaba; vähemalt üks aasta teenistuses olnu saab ühe kuu ja vähemalt 15 a. teenistuses olnu saab 6 nädalat puhkust.

Puhkust kasutatakse üldiselt 1. mai ja 1. okt. vahel. Maapolitseinikel pole mingeid määratud vabu päevi ega puhkust.

Puhkuse ajaks linna politseinikud püüavad esimesel võimalusel maale minna, järvede ja mere lähedusse, kus on paremad võimalused värskel õhu ja karastava supluse nautimiseks, kehaliseks kasvatuseks, vaheldust pakkuvate põllu- ja aiatööde tegemiseks, üldiselt vabas õhus veetmiseks. Maal, kaunis ja rahulikud looduses rahunevad ja puhkavad linna elutempos ja müras väsinud ergud.

Paljude politseiametnike siht on muretseda endale ja perele suveaegne kodusõu kaunis kohas, kuhu vabal ajal võib sisse astuda, kus perekond võib asuda kogu suve ja pereisa veeta oma puhkuse, kus soovi- ja huvikohaselt võib teha aiatööd, kallastada või tegelda muude lemmikharrastustega. Politseiametnike majanduslikud olud on piiratud, ainult harva õnnestub saavutada seda sihti. Teistel tuleb üürida siit-sealt puhkuse ajaks suvituskoht või halvemal juhul olla hoopis ilma.

Viimaksmainitute huvides on mõnede linnade politseikogud või politseinike organisatsioonid astunud samme neile kosutusvõimaluste hankimiseks. Mõned organisatsioonid on korraldanud oma liikmeile huvireise autodel või laevadel, siin on meelelahutused ühendatud õppeülesannetega: tutvuda teiste kohtade politsei oludega. Kahes linnas on politseiametnikele ja nende perekondadele muretsatud kindel suvekodu ja praegu on selle soetamine kõne all ühes alevi politseikogus.

Helsingis, pealinnas, kus politseiametkond on kõige suurem, on esimesena asutatud suvekodu toimkond. Helsingi politseiametnike ühing ja poliitilise politsei spordiring üürisid 1932. a. Pihlajasaarelt, mis asub 10 minuti laevatee kaugusel Helsingist, kolmeks suvekuuks 2 suvilat, kus kokku on 20 tuba. Neist suurem osa on üüritud politseiametnikele ja nende perekondadele meeste puhkeajaks. 2—3 tuba on reserveeritud neile politseiametnikele tarvitamiseks, kes tulevad suve-

*Lahti suvekodu avamiselt.
Pildil vasakult Lahti linnapea P. Säippä, politseimeister V. Vilppunen ja politseimeister J. Tuomisto.*

kodusse veetma oma vaba päeva või nädalalõppu. Saarel on helsinglaste poolt eelistatud superand ja restoran, soomlastele asendamatut saun ja hulk ajaviitemänge kasutamiseks. Toad on suvekodu asutamise saadik igal suvel ofnud kõik kasutamisel. Tulevaks suveks on Helsingi politseiametnike ühing neile lisaks üürinud Lautlasaarelt, mis asub umbes 20 minuti autotee kaugusel linnast, üksiku mererannal asuva suvila nende ühingu-

Lahti suvekodu avamine 1935. a.

Asugem koguma meie jälitamispraktikat!

A. LIIT.

Praktika on laialdane mõiste. Käesoleva kirjutise pealkirjas tähendatud jälitamispraktika all tuleb mõista üldiselt kogu tegelikku tööd, mis tehtud asetleidnud süüteo ilmestamiseks, eriliselt aga tegelikke võtteid, mis käsitati üksikute jälitustoimuste teostamiseks. Seejuures pole oluline, kas jälitamistöö tervikuna või selle üksikosa andis positiivseid või negatiivseid tulemusi.

Teatava ülesande või võtte korduv sooritamine loob vilumuse, mis samuti kuulub praktika mõiste alla. See praktika külg on kõige väärtuslikum, kuna see tõstab prak-

liikmete tarvis, kes tahavad veeta oma vaba päeva looduses. Suvila kasutamine on maksuta.

Lahti, Soome noorima linna, politseiametnike suvekodu sai alguse 1934. aastal, mil politseikogu üüris Lahti linnalt Tuomisto kalurionni Vesijärve rannal, umbes 5 km linnast. Suvikodu on algukest peale olnud eelistatud politseiametnike ja nende perekondade poolt, sest peaaegu eranditult nad on veetnud suvilas oma vaba aja. 1935. aastast on linnavalitsus tasuta loovutanud suvila politseiametnike kasutada.

Lahti suvekodu elumaja on väike, ainult paaritoaline, sellele lisaks on krundil veel paar väikest, ainult ööbimiseks sobivat maja, nii on ainult mõned politseinikud saanud seal veeta kogu oma puhkuse.

Seda agaramalt on suvekodus käidud veetmas vaba päeva, kus eriline külgetõmbejõud on olnud supelrannal ja saunal. Mitte ainult suvel, vaid sügisel ja isegi talvel on paljud suunanud oma jalutuskäigud tuttavaks saanud suvekodusse; pärast kiiret käiku või suusatamist on võidud saunas teha kõva leili ja siis jälle lõbusalt oma igapäevasele tööle minna. Suvikodu ümbruses on korraldatud jooksu- ja orienteerimisjooksu võistlusi.

Eeloleval suvel suvekodus tuleb ehitamisele uus saun. Selle valmimisel on rõõm juhtida tähelepanu lahkusele, millega Lahti töösturid on suhtunud politsei puhkuse veetmisele, kuna nad anetasid suurema osa tarvisminevat ehitusmaterjali.

Eelkirjeldatud suvekodu loomise püüded on tunnistas sellest, et soome politseiametnikud soovivad puhkeaega veeta tervislikult ja värskendavalt. Suvikodude mõte levib üha enam Soome linnade politseiametnike keskel sedamööda, kui õpitakse lugu pidama väljas looduse süles veedetud suvepäevade ja -nädalate suurest mõjust inimeste töötahtele ja energiale pikal ja pimedal talvel.

tiseerija teovõimet ning viimistleb ta töö tulemusi. Kordamisega ammutatav vilumus pole kaugeltki alati ühesugune; olenevalt sooritatava tegevuse iseloomust võib see olla mõnel juhtumil vahetu, teistel aga enamvähem kaudne.

Vilumuse vahetu omandamine sünnib lihtsate ning alati ühtedes ja samades tingimustes toimuvate võtete kordamisega, näit. naaskli ja haamri käsitsemine kingsepalt, kirve, sae ja puuri käsitsemine puusepalt jne. Siin on peamiselt tegemist muskulatuuri kohanemisega teatavaile liigutustele, mille läbi tõuseb liigutuste osavus ja täpsus. Kui vaatame edasi näit. klaverimängu oskust, siis leiame siit peale vahetu vilumuse, mis seisab sõrmelihaste tegevuse kordamises löökide näol ja löökide kordamises harjutatava muusikapala nootides ettekirjutatud järjekorras, veel teissugust vilumust, mis avaldub selles, et ühe teatava muusikapala selgeks harjutamisega tasandatakse märksa teed uue muusikapala harjutamiseks. Viimase nähte võiks nimetada kaudseks vilumuseks. Kõige puhtamalt tuleb kaudse vilumuse nähe ilmsiks malemängus, kus mängijail puuduvad noodid, kus igal käigul tuleb arvestada oma ja vastasmängija juba tehtud käike ja edasi-seid käiguvõimalusi, kus iga partii on ainus omalaadne. Paistab, et siin ei saa olla juttugi mingist vilumusest. Kuid ometi ei sünnita heaks maletajaks, vaid võime vastast võita omandatakse alles aastaid kestnud maletamisega.

Kõrvutades jälitamistegevust toodud näidetega, leiame selles eeldusi nii vahetu kui ka kaudse vilumuse omandamiseks. Teopaiga jälgede otsimine, konserveerimine ja võrdlemine, teopaiga ja selle ümbruse skitseerimine, isikute ja ruumide läbiotsimine ja registratuurandmete kasutamine on jälitamistoimusi, mis sarnlevad kingsepa naaskli ja puusepa pöitli käsitamisele. Klaverimänguga võiks võrrelda kirjaliku juurduse koostamist, endastselguvate süütegude (juhtumid, kus teo kordasaatja on teada juba avalduse andmise hetkel) avastamist, vaatlust terves ulatuses, isikute kindlaks-tegemist, tulikahjude ja surma põhjuste selgitamist jne., kuna malemängule vastab tundmatu toimija avastamine pimedail juhtumeil (s. o. juhtumeil, kui süüteo avastamise hetkel on kordasaatja teadmata).

A. Janseni õlimaal —
„Talv“

See jämedajooneline analüüsiv ülevaade oli vajalik, et taibata, kuidas saadakse vilunud jälitajaks. Kuna esimest liiki vilumuse omandamine seisneb peamiselt meeleorganite ja muskulatuuri treeningus, siis iga uus tegevuse kordamine arendab meeleorganite ja muskligruppide teguvõimet, näit. kurjat. jalajälje käsitus, teritab vahetult silma ja kätt, mistõttu nende koostöö muutub kordkorralt täpsemaks ja kindlamaks. Siia kuuluvad toimused, olles puhttehnilist laadi, on pealegi kätteõpetatavad, seega õpitavad koolis ja kirjateel. Jälitaja praktiline vilumus tõuseb seda tunduvamalt, mida rohkem juurdusi käib tema käest läbi. Sama maksab suurel määral ka teist liiki vilumuse omandamisel, mida võrdlesime klaverimänguga. Praktilise vilumuse omandamiseks on meie politseil häid võimalusi, kuna süütegevus meil on veel küllalt rohkearvuline. Vaja oleks ainult, et noorte algajate tööd hoolega korrigeeritaks ja neid seega juhitaks õigeile ja otstarbekohaseile praktilisile võtteile.

Kolmandat liiki vilumus, s. o. tundmatu toimija avastamine pimedail juhtumel, on eelmisist hoopis komplitseeritum. Siin on eeskätt tegu vaimse treeninguga, võimega mõista ja hinnata antud olukorda ja teha sellest järeldusi tundmatu toimija suhtes. Olukord on aga iga uue süüteo puhul ise-

sugune, mitmeti erinev seniolnuist, nagu iga uus malepartii moodustab omaette loomingu.

Et pilt oleks selgem, vaatleme lähemalt komponente, mis moodustavad süüteo olukorra, mida jälitaja, eriti pimedal juhtumil, peab mõistma ja hindama. Siia kuuluvad süüteo kordasaatmise koht ja selle ümbrus nii looduslikult kui ka elanike suhtes, teo kordasaatmise aeg, teo läbi kannatanu isik, viimase suhted kaaskodanikega, tema üldine seltskondlik seisund, edasi tingimused, millele teo kordasaatja pidi alistuma teo toimimisel, ja nähted, mis teda kuidagi iseloomustavad, nagu: paratamatus viibida teopaigal ning tulla sinna ja lahkuda sealt, puudumine toimimise ajal oma tavalisest viibimispaigast, teo toimimiseks tarvitatud abinõude ja teopaigale jäetud esemete omandamine, ostmüük, tellimine-valmistamine, laenuks võtmine-andmine, kaotamine-leidmine, toimija kehalised ja vaimlised omadused, teadmised, tööskus ja töötamisviis, motiivid, mis teda kihutasid süüteo, eelkäinud faktorid, mis tekitasid motiivi, ettevalmistused süüteoks, toimimisega saadud vigastused, toimimise läbi omandatud esemed ja lõpuks psüühilised nähted, mis toimitud teo võis kutsuda esile. Neid olukorra osi, mis võimaldavad lõpmatuseni palju kombinatsioone ja variante, tuleb iga järjekordse pime-

da süüteo puhul ikka jälle arvestada ja nende kaudu leida tee tundmatu toimija juurde. See on suuremalt osalt puht-mõtetöö, olukorra loogiline arutus, analüüs ja süntees vaheldumisi, mis sel puhul toimub jälitaja peas ning viib ta lõpuks sihile. Tegelikult ei esine eelloendatud komponendid kunagi kõik korraga, see pole ka oluline, kuid teatav kompleks neist on kindlasti olemas iga pimedate juhtumite puhul.

Kuidas tekib pimedate juhtumite selgitamise vilumus, kui ükski juhtum ei sarnane teistega?

Ometi see tekib. Iga pimedate juhtumite lahendus näib jätvat lahendajasse mingi kasuliku sadestuse, mis järgmise juhtumite lahendamisel lööb käärima ja aitab tunduvalt kaasa uue juhtumite õigeks ja kiireks lahendamiseks. Selles veendumise igapäev tegelikus töös. Ja mõttetööna, vaimse treeninguna ei ole mõjulepääsemiseks mitte tingimata tarvis, et see treening toimiks tegeliku jälitamise juures, vaid see võib sündida ka tagaselja, sellekohase kirjelduse kuulamise või lugemisega. Selles mõttes on muu seas ka headel kriminaalromaanidel kahtlemata jälitajat arendav toime.

See annab võimaluse teha üksiku pimedate juhtumite lahendamise arendav mõju kättesaadavaks suuremale hulga, kanda see üksikult jälitajalt kõigile jälitajaile. Selleks on vaja, et avastatud pimedate juhtumite olukord, selle hinnang ja tehtud järeldused saaksid üldiselt teatavaks. See oleks meil kõige kergem teostada vastavate kirjelduste avaldamisega „Politseilehes“, kes selleks ka meeeldi ruumi lubaks.

Meil on seda osalt juba tehtud, kuid see peaks sündima senisest suuremal määral. Need kirjeldused peaksid olema koostatud teatavate nõuete kohaselt, kavapärast, et pakkuda lugejatele eelpoolmainitud vaimse treeningu üleelamusi. Soovitaksin järgmist kava:

- a) Millal, kus ja mis toimus? (Süüteost kannatanu ja esialgsete tunnistajate seletuste järgi.)
- b) Vaatluse andmed.
- c) Punktides a ja b tähendatud andmetest selgunud olukorra hinnang ja sellest tehtud oletused toimija leidmiseks.
- d) Oletuste kontrollimine teadete kogumise ja isiklike järelevaatustega.

e) Ekspertiisi osa.

f) Vastuoksused tunnistajate seletusis (kui neid oli) ja kuidas need selgitati.

g) Ekstremiteetide osutunud oletused (kui neid oli).

h) Sattumine õigele jälile ja kahtluse tihenemine kahtlusaluse vastu.

i) Toimija tabamine ja teo ülestunnistamine (kui see järgnes) ning mis viis ta ülestunnistamisele.

J) Mis veel peale süü ülestunnistamise tõendas süüdiolukut?

k) Mõnesugune lõpp-hinnang kogu jälitamisprotsessile, resp. üksikuile õnnestunud või ebaõnnestunud võtetele.

Peab tähendama, et enamikes seniilmunud jälitamiskirjeldusis on punktide c, d, g ja h all märgitud tegevus kas hoopis kirjeldamata jäetud või seda õige kergelt, nagu möödaminnes on riivatud, mida tuleb arvata oluliseks puuduseks. Just see osa jälitamiskirjeldusest ongi praktika arendamisel kõige väärtuslikum, ning seepärast tuleb see vajalise reljeefsusega esile tõsta. Mida võiks kõrvalseisja õppida, näit. seesugusest jälitamiskirjeldusest, milles antakse küll üksikasjalik teo kirjeldus, kuid toimija avastamisest minnakse üle salapärase vormeliga: „Mõningail asjaoludel langes kahtlus NN-ile, kes hiljem oma teo üles tunnistas“? Tõepoolest — mitte vähematki! Samuti häbenetakse kirjeldada eksikäike, mis tuli sooritada enne õige teo-kordasaatja avastamist. See on ekslik vaade, kuna eksikäigud on sageli paratamatud, seega elulised ja mõistetavad.

Täielike jälitamiskirjelduste kõrval omavad praktika arendamiseks küllalt suure tähtsuse ka üksikute jälitamistoimuste kirjeldused. Neid võiks järgmiselt grupeerida:

Ülekuulamise alalt:

üle ja sama asjaolu tunnistajate seletuste lahkuminek a) tunnistaja eksimuse tõttu, b) tahtliku valetamise tõttu, ja kuidas tekkinud olukord laheneb;

ülekuulatava hindamisvõimete proovimine, kui tunnistuse sisu seda nõudis a) kauguse, b) kiiruse, c) arvu ja hulga, d) suuruse, e) kaalu, f) möödunud aja (ajavoolavuse) hindamise puhul (kuidas prooviti ja missuguseid tagajärgi see andis);

Teatavasti leidis Kilingi-Nõmme 2. algkoolis filmi demonstreerimisel aset raske õnnetus, mille tagajärjel sai surma hulk noori. Õnnetusohvrite matus teostus pühapäeval, 25. aprillil, missugune päev kujunes kogu Eestile leinapäevaks. Vabariigi Valitsuse esindajana võttis ohvrite viimsesse puhkepaika saatmisest osa Haridusminister kol. J a k s o n. Pildil näeme leinarongi 13 puusärgiga liikumas suure saatjaskonnaga Saarde kirikust kalmistule.

ülekuulatava mälu elustamise võtteid, kui ta näit. oli unustanud a) täpse aja, b) kohalised peensused, c) isikute ja asjade asetused jne., ja mis tagajärgi need andsid;

ülekuulatava seletuste valesti mõistmine ülekuulaja poolt ja kuidas see ilmsiks tuli;

näiteid laste, nõrgamõistuseliste, kurtumade, raskelt-haigete ja vigastatute ülekuulamisest; pealiskaudselt protokollilt kantud ülekuulatavate seletusi, kui asja hilisemas käigus kasutati seda „keerutamiseks“;

kuidas viidi valetunnistaja „libedale“ ja kangekaelselt salgav teo kordasaatja ülelunnistamisele; kogemusi isikute ja esemete ettenäitamisel; kogemusi suu-suudu vastu seadmisel jne.

Teopaiga vaatluse alalt:

erakordsed jälgede ja mahajäetud esemete avastamised (ebatavaline leiupaik, ebatavaline jälg või ese, konserveerimine erakordselt raskeis tingimuses);

jälgede moonutamise ja hävitamise juhtumid;

leitud jälgede ja esemete edukas kasutamine sündmust kirjeldavalt, kahtlust juhtivalt või süüd tõendavalt mitmekesiste süütegude puhul;

ettevõetud katsed vaatluse puhul, näit. nähtavuse, kuuldavuse, riivide ja haakide avatavuse jne. kindlakstegemiseks;

vaatlusega paljastatud simulatsioonijuhitud jne.

Läbiotsimise alalt:

ebatavalised peitlad a) ruumes, b) isiku juures;

olukorrahased võtted suuremate alade läbiotsimisel;

rikutud, resp. põletatud dokumentide päästmine;

kompromiteeriva hävitamise katsed läbiotsijate tuleku märgates;

läbiotsitava juures avaldunud psüühilised nähted asjade peidupaika kätte juhatamas jne.

Politsei kroonika.

A. P E E L.

„Pol.“ nr. 5 puudutasin kroonikat üldiselt, kriipsutades alla selle sisseseadmist politseiasutuses kõigil aladel, et vältida selle suure organisatsiooni töösse puutuvate tähelepanekute kaotamist. Seda enam, et ajaloolises käigus ei ole uurijail kerge leida tõtt nende lühikeste ametlike korralduste tagant, mis moodustavad politseiasutuste arhiivi. Pealegi on politsei avaldused ja elu tihedalt ja omapäraselt seotud seltskond-

Võrdlusmaterjali hankimise alalt teopaiga jälgedele ja sinna jäetud esemetele.

teomärkide avastamine toimija küljes; jalanõude, tööriistade jne. peitmine, hävitamine ja moonutamine;

riisutud aine proovide võrdlemine läbiotsimisel kahtlusaluse juurest leitud sama ainega jne.

Vahistamise ja vahialliseisemise alalt:

kirjeldusi ohtlikest vahistamisist; ettevaatusabinõud ruumesse tungimisel, kus oli oodata sõjariistus vastuhakkamist; kaitse- ja pealetungivõtteid vastastikusel laskmisel;

vahialuste trikke ühendusepidamisel välismaailmaga;

vanglates valitsevaid traditsioone jne.

Mainitud kirjelduste ülimalt vooreseks olgu nende kokkuvõtlikkus, mille all siiski ei tohi kannatada võtte või juhtumi selgus ja mõistetavus. Seesuguseid kirjeldusi „Politseileht“ nõustub avaldama perioodiliselt lühiteadete näol vastavate alaliste pealkirjade all.

Nii täielike jälitamiskirjelduste kui ka lühiteadete suhtes pole tähtis, kas kirjelduse aine on uus või vana; nende väärtus jääb ikka ühesuguseks.

Meie politsei omab süütegude jälitamise alal hea kuulsuse, kuid tippsaavutustest seisame veel kaugel. Seepärast jatkame hoolega endaarenduse tööd ja kasutame iga võimalust, mis meid viiks edasi. Üheks seesuguseks võimaluseks on käesoleva kirjutise pealkirjas sisalduva üleskutse teostamine, ja kuna küsimus seisab üldsuse huvides, siis ei ole üleskutsele reageerimine mitte ainult soovitatav, vaid ka kohuslik.

like eluavalduste ja üritustega, mis omased ei ole näiteks suurriikide politsei elus ja korraldusis. Alltoodud ridadega tahan asjast huvitatud asutusi ja isikuid tutvustada kroonika osas kroonikapidamise alustega, mis ühes või teises osas täienduste või muudatuste teel võiksid olla kondikavaks.

Kroonika oma põhiloomult on üksikisiku töö, kuid see peab käsitama kõike seda, mida kroonikapidaja asutus teeb ja toimetab.

Kroonikapidaja peab meeles pidama, et ta kirjutab asutuse elust ja tegevusest nii, nagu see tõetruult on, mitte nii, nagu tema seda näeb ja tõlgitseb. Äärmine objektiivsus, kuid siiski mitte protokoll ega aruanne, saadab kroonikat kaanest kaaneni.

Politseiasutuses peaks kroonika kirjutamine aset leidma kõigis tema eriharudes ja kõigis asutuses. Kuna politseialad on kindla tööjaotusega lõigatud ülevalt alla kindlat joont pidi, siis peaks kroonika aset leidma juba keskuses — politseivalitsuses. Järgneksid prefektuurid, kriminaal- ja poliitilise politsei kohapealsed keskused, politseijaoskonnad ja lõpuks teised iseseisvad üksused, nagu politseikool j. t.

Politseivalitsuses peetak kroonika haaraks politsei mitmepalgelist elu üldisest seisundist. See peaks käsitama olukordade kirjeldust, milles politsei aparaadid teotsenud. Tarvilik on anda vastav analüüs kodanike elust, tegevusest ja sellega seoses olevaist nähteist. Seda sellepärast, et keskuses ollakse kõige enam teadlik üldisest seisukorrast ja instruksioonid lähevad kohtadele keskusest. Keskuses on sääraseid kaalutlusi, mida kohtadel ei teata.

Näitena võiks tuua politseinike kogude astutamist; allüksused saavad kirjeldada ainult seda, kuidas nemad kohtadel selle läbi viisid ja kuidas niisugune algatus vastu võeti. Nad ei tea, mida taheti üleriiklikult sellega kätte saada ja missugused kaalutlused käisid selle eel. See ei tohiks aga kroonikas puududa, sest sellega on astunud suur samm edasi. Kuigi need põhjendused ka ajaloolasile on kättesaadavad ametiasutuste vahelises kirjavahetuses, kuid ometi on sellega sammu juures väga palju seda, mida ei leidu üheski kirjavahetuses. Kui kohtadel kirjeldatakse sealset politseikoondiste elu, saadakse keskuse materjalile väärtuslik lisa ja need kokku annavadki teatava tervikpildi sellest küsimusest.

Siin on võimalikud ka teised näited, nagu: siin-seal on lühikese aja vahemikul tekkinud tea-

tavaid sümptoomide sisaldavad kuriteod. Kohtadel on need üksiknähteks ja nende suhtes ei ole üldist analüüsi. Keskuses luuakse sellele vastusüsteem ja instruksioonid ning tähelepanujuhtimised lähevad kohtadele, kus asutakse üldise ulatuse tõttu neid tõkestama.

Kui revolutsioonide tagajärjel tekkis mitu liiki kurjategijaid, kes terroriseerisid tervet maad, osutus energiline tegevus nende vastu jõuetuks; kui vabadussõja ajal tabatud kurjategijaid karmimalt koheldi kui harilikul ajal, siis kadusid kuritööd. Loomulik, et selliste nähete analüüsimiseks ja märkimiseks on keskus kõige kompetentsem.

Samasuguse osatähtsuse evib ka poliitilise elu vaatlemine ja teatavate sümptomide äramärgimine. Keskus teab, milline on üldmeeleolu, millest see tingitud ja kuidas seda käsitada politsei seisundist. Juhised lähevad kohtadele. Mõnikord võidakse kohtadele anda juhiseid neis asjus, mis ühel pool olemas, kuid teisal üldse ei esine, kuid mis esineda võivad, kui ei olda juba ettevalmistatult valvel. Kroonika ei nõua, et peab avaldama ametisaladusi, kuid ta peab siiski sisaldama seda, mis on tarvilik tegevuse üldiseks mõistmiseks. Tuleb silmas pidada, et kroonika võib teataval alal ja teatava aja kohta salajane olla.

Keskuse kroonika osas on need põhjendused ja näited pikemalt toodud seepärast, et tavaliselt ollakse arvamusel, et keskused ei tarvitse pidada kroonikat, vaid arvatakse, et sellest jätub, kui alluvad asutused seda teevad. Siin, nagu eelpool tähendasin, on olukord teine kui kaitseväes ja kaitseväes, kuna nende tegevus keskuses on üldist laadi ja teatavas mõttes šablooniline. Politsei tegevus on aga latvades oluline ja tegeleb eluga nii, nagu seda teevad alluvad asutusedki. Ka teised maad on jälginud seda eeskju.

Keskuse kroonikapidajaks peab olema isik, kes kursis on politsei tööga. Keskuse kroonika peaks olema analüütiline, fikseeriv ja antavate paroolide põhjendus.

Prefektuuride kroonika.

Prefektuuri kroonika haarab tervet prefektuuri kõigis tema eriosis. Kõigepealt fikseerib prefektuuri jaotuse geograafiliselt ja ametkonnalt, annab läbilõike prefektuuri iseloomustusest ja sellega ühenduses olevaist töötingimustest. On see antud, siis saab mõistetavaks nii mõnigi osa sellest tööst, miks see tehtud nii ja mitte teisiti. Vastasel korral jääb ajaloos ikkagi küsimus, miks ühel või teisel juhtumil siin nii talitati ja teisal samas asjas teisiti.

Prefektuuri aastakroonika fikseerib esijoores politseilise töö ja kirjeldab olukordi, mis

Vainopäält (Virumaal).

iseloomustavad teatavat ajavahemikku, näiteks teatavat tegevusaastat, seejuures silmas pidades üksikasju. Eriti on tarvilik märkida:

1. prefektuuri elu suuremad sündmused, peopäevad;
2. muudatused koosseisus, juhtides ja teiste juhtivate tegelaste elu;
3. politsei väljaõpe, võistlused;
4. politsei vahekorid kohapealse rahvaga, ametiasutustega, kaitseväega, kaitseväelastega jne.;
5. politsei enesearendamine;
6. politsei kultuurilised üritused (laulukoorid, orkestrid, kogud);
7. prefektuuri osavõtt politsei üleriiklikest üritustest;
8. prefektuuri töö aastane kokkuvõtt, kus oleksid kõrvutatud kavatsused ja saavutused, aasta lõpul märkida ka need asjaolud, mis soodustasid või takistasid prefektuuri tööd. Märkida tuleb ka need algatused ja nähted, mis varem ei esinenud, tuleb fikseerida prefektuuri uuendused (nende tekkimine, muutumine ja lõppemine).

Prefektuuri kroonika pidamine peaks lange- ma prefektuuri sekretärile või tema abile, kuid prefekt võib panna selle igapähele, kes selleks kohane, kuid silmas peaks pidama seda, et kroonika kirjutajal oleks ülevaade tervest tööst ja et kroonikapidaja oleks pidevalt selle töö sees. Mida rohkem aastaid üks ja sama isik kroonikat peab, seda paremad on töötulemused, sest ta saab tõmmata paralleele.

Kroonika sündmuste osa peab kirjeldama see, kes selle sündmuse juures oli. Kroonika üksikuid osi võib lasta kirjutada neil, kes asjaga kõige enam seoses olnud. Üldkokkuvõtte ja aasta hinnangu andmine kuuluks prefekti või tema abi ülesandesse. Iga kroonika osa, mis kirjutatud mitte alalise kroonikakirjutaja poolt, kirjutatakse selle poolt alla, kes kroonika osa

kirjeldas. Sündmused tuleb kanda kroonikasse kronoloogilises järjekorras, kusjuures sündmuste kirjeldusel on tarvilik märkida täpne aeg, koht, asjakäik ja hinnang. Sündmuste kirjeldused kroonikasse kanda kohe pärast sündmust, sest siis saadakse seda edasi anda värviküllasemalt. Tagantjärele kirjeldamine toob segadusi ja unustuse tõttu suuri ebatäpsusi.

Kriminaal- ja poliitilise politsei

kroonikad peetakse neis asutuses samasuguseil põhimõttele nagu prefektuuriski. Seal on tarvis peale üldolukorra ja iseärasuste äramärgimise eriti rõhutada seda, millega aasta on erinevad ja mis sel aastal on nõudnud eritööd.

Kriminaalpolitseis märgitakse ära need sümptoomid, mis seal esinesid ja millest need olid tingitud. Poliitiline politsei annab läbi-looki kohapealsest meeleolust ja põhjustist.

Konkreetselt tuleks peatuda samade asjaolude juures, mis prefektuuri kroonikaski punktidenä loetletud.

Politseijaoskonnad

peavad kroonikat oma jaoskonna piires ja selles tegevuse ulatuses, mis neil oli täita. Oma töö kirjelduses võib üldist kohapealset elu kirjeldada niivõrd, kui võrd see tarvilik on kohapealsete sammude mõistmiseks. Kroonika peab jaoskonna osas andma ülevaate kõigist jaoskonna tegevusaladest.

Eriasutused (politseikool j. t.)

peavad kroonikat oma töö iseloomule vastavalt. Seejuures peaks kooli kroonika sisaldama neid tendentse, mida kool tahab kasvandikele edasi anda ja sisendada. Kooli kroonika märgib sa-

muti ära kooli ja üksikute isikute saavutusi oma alal kui ka üldises politsei tegevuse raamistikus. Kooli kroonika kujuneks ühtlasi ka kooli ajalooks. Kroonika kirjutamine oleks koolidirektori poolt valitud õppejõu ülesandeks, kes kõige lähemalt seotud kooli tööga. Hinnangulise osa, samuti ka selle osa, mis käsitab võrdlust kavatsuste ja saavutuste osas, kirjutab koolidirektor kroonika-aasta lõpul.

Eri kroonikat võiksid suure eduga pidada ka teised vähemad üksused ja nende organisatsioonid. Nii võiks kroonikapidamine aset leida politseiametnike kogudes, politsei puhkekodudes, nende juhatajate või majavanemate poolt jne.

Lõpuks tahaks mõne reaga puudutada kroonikaraamatute tehnilist külge. Kroonikaraamatuks sobib umbes 300-leheküljeline poognasuuruste (ka kolmveerand poognat) lehekülgedega kõvakõiteline raamat. Kroonikaraamat kannab asutuse nimetust ja aastaarvu, mil kroonikat hakati pidama, ja hiljem lisandatakse sinna see aastaarv, mil selles kroonikaraamatus viimane kroonika-aasta kirjeldati. Kõik leheküljed olgu nummerdatud. Paberi suhtes seab kroonikaraamat üles järgmised nõudmised: paber olgu paks ja tindikindel, võimalikult toortselluloosivaba, tint: must või sinine, kuid niisugune, mis paberile ei kleepu, vaid sisse imbub ja kergesti ei pleegi. Mida laiemad valged ääred, seda parem, sest aastate kestel võib raamat kannatada.

Kroonikaraamatusse ei tohi kleepida pilte ega ajalehtede väljalõikeid, neid tuleb eraldi korraldada. Kroonikaraamatusse on lubatud teha ainult pealkirjade ja lehekülgede ilustusi, kuid need olgu nägusad ja tušiga tehtud.

Kroonikaraamat alustatagu asutuse nime liikseerimisega, kusjuures märgitagu kuupäev, aastaarv, koht ja antagu lühike olukorrajärgeldus, mis sisaldaks allüksuste arvu, piirkonnad, nende nimetuse, juhtide nimetused jne.

Neis kohtades, kus kroonikat varem peetud, võetagu üldise ühtlase olukorra saavutamiseks arvesse need kirjeldamise lähtepunktid, mis ühtlased kõigile. Seega välditakse kroonikapidamise järsud erinevused, kus ühed kirjeldavad ainult üht ja teised teist, mis üldises kokkuvõttes ei annaks kujukat ülevaadet.

Neis kohtades, kus kroonikat ei ole peetud, ärgu püütagu kroonikat järele kirjutada, sest see ei ole lubatav. Ajalooliste andmete saamiseks juhitagu parem tähelepanu neile ürikuile ja arhiivilisile materjalele, mis ühel või teisel kohal hoiul või saadaval. Sellega on ühtlasi tekkinud jäädav allik, kust saadakse näpunäiteid, kuhu ühel või teisel puhul tuleks pöörduda. Igal prefektuuril on näiteks võimalik näidata neile andmeile ja kus nad asuvad (aktid, dokumendid).

Saksa politseiametnike puhkekodu Berliini lähedal.

Vormirõivastuses rahva hulka

H. PÕLDVERE.

Välispolitsei ametnikel on ametikohuste täitmisel vormirõivastuse kandmine kohuslik. See on ka loomulik, kuna vabal ajal rõivastuse suhtes on ametnikele jäetud vabad käed. Olen pannud tähele, et paljud politseiametnikest vormikandmises on väga tagasihoidlikud ja liiguvad seevõrd vormirõivastuses, kuivõrd see neile on kohuslik. Mõned politseiametnikud seletavad, et liikudes vormis tänaval või seltskonnas, ei tundvat ennast kunagi vabadena, kuna teised tundvat end ebamugavatena vormirõivas ja kolmandad suhtuvad vormirõivasse üldse eitavalt. Sääraseid põhjendusi kuulduv eriti nn. politseiohvitseride ringkonnas, kuna kordnikkond vormirõiva kasutamises on elavam.

Pea mainima, et üks ega teine väide ei pea paika. See, et politseiametnikku võidakse tänaval tema vormirõivastuses liikumisel ametikohuste täitmisega tülitada enam kui erarõivastuses, on mõeldav, kuid seejuures ei saa seda nentimata jätta, et see on endastmõistetav ja kohuslik, aga ometi ei loo see säärast olukorda, mis sunniks erarõivastuses liikuma. Teine küsimus, nagu oleks vormirõivastuses liikumine seltskonnas, nagu perekondlikel koosviibimisel, kohvikus jne., väga tülikas ja ebasobiv, on väljaspool iga-sugust kriitikat. Siin ei leia paika ükski vabandus. Meie politseiametnike vormirõivastus on nägus, mõjub esteetiliselt ja positiivselt vaatlejasse. Politseiametnik peab kõigepealt selle võõrvaate endast eemale peletama. Kodanik ei poolda seda vaadet. Kodanikel jääb säärasel korral üle vaid imestada politseiniku endasuhutumise üle.

Ka ei ole seltskonnas ja mujal sarnastes kohtades vormis viibivail ametnikel põhjust karta, et neid tülitataks vähema kui pisisajaga selliseil juhtumeil. Meie kodanikkond, kes liigub seltskonnas, on nüüvõrd arenenud ja kasvatatud, et nad oskavad teha vahet sündsuse vahel. Nad ei pöördugi asjatult tülitavate küsimuste lahendamiseks politseiametnike poole. Üldiselt on ju meie seltskonnas kõik kutseid omavad arstid ja advokaadid tuntud, kuid nemadki võivad rahulikult ja segamatult seltskonnas viibida ja vabalt elada väljaspool teenistust. Meie seltskonnas liikuv kodanik teab valida asjaajamiseks sobivat aega ja kohta.

Mis puutub aga ebamugavusse vormirõivastuses viibimisel, siis on see vahest põhjendatud su-

Otepää — Munamägi.

vekuil. Talvekuil ei tule see kõne alla. On ju loomulik, et suvel palavate ilmadega inimene ihkab vaba rõivastust, tahab olla nüüeldla vähe lohakas. See avaldub ka neil põhjusil täiel määral kõigi vormikandjate juures, olgu see siis kaitsevaelane või mõni teine.

Üldiselt võib aga kinnitada seda, et kordnikkond enam liigub vormis pärast oma teenistuskohuste täitmist. Olles kõneluses kordnikkega, nad kinnitavad, et vormis liikumine ei loo mingit ebamugavust.

Meie politsei vormirõivastus on tänapäeval efektne ja tõstab selles vormikandja esile, kuna erarõivastus ometi seda ei suuda teha. Seepärast oleks juba eeskätt isiklikes huvides tarvilik rohkem tähelepanu pöörata vormirõivastuse kandmisele. Mitte ainult see, vaid vormis liikumine seltskonnas aitab palju kaasa politsei ju kodaniku teineteisele lähenemiseks, ja see aitaks suuresti kaasa neist kodanikest, kelles veel võõrvaade on politseiteenistuse ja -isiku vastu, seda lõplikult välja juurida. Teisest küljest näitame meie ise omaalgatust rahvale lähenemisel ja kodanikes ei teki kunagi säärased muljeid, nagu suhtuksid politseinikud ise oma teenistusse ja vormirõivastusse teatava põlgusega. Ometi võib see tulla neil juhtumeil kõne alla, kui meie vormikandjad politseiametnikud hoiduvad eemale oma vormirõivastusest.

Meie politseiametnike hea organisatsiooni väljakujundavuse ja ametnike väärivate seisundite ja hea nime saavutamiseks on kõrgemas juhtkonnas nii palju hoolt ja vaeva nähtud, seepärast peaks allpool teenistusredelil seisvail politseiametnikel olema tõsine mure kaasa aidata rahva keskel suuremate tagajärgede saavutamiseks ja seisundite kindlustamiseks. Kõrgemad juhid ükski ei suuda iga pisema kui asja eest hoolitseda, ei saa juba tehniliselt tungida pisisajusse, vaid siin peavad kaasa lööma kõik ametnikud, et saavutada võimalikult suuri positiivseid tagajärgi.

Kokkuvõttes võin kinnitada, et võõrvaade politseinike eneste keskel vormirõivastuse suhtes peab kaduma, politseinik peab astuma vormis

Harrastagem rohkem purjesporti

E. METS.

Vähe on spordialasid, mida politsei ei ole kaasa teinud. Algas see, kui ma ei eksi, jalgpalliga Tallinnas, kus politseimeeskond pidas mitu avalikku võistlust. Hiljem, kui Politseikooli tuli instruktoriks A. Klumberg, nüüdne Kolmpere, siis hakkas ta suure innuga õhutama kergejõustikku ja politseipere saatis võistlusile rea nimekaid sportlasi. Viimasel ajal on hoogu võtnud laskesport, mis näitab tõusu tendentsi.

Mind huvitab siinkohal küsimus: missugust spordiala peaks arendama politsei kõige enam ja mis alal võiks politseipere kõige edukamalt esineda? Mitte üksnes esinemise võime küsimus ei oleks esmajärgulise tähtsusega, vaid ka teenistustlik külg. On selge, et ameti huvides peab politseiametnik võimeline olema osavasti käsitama relva, süü samm edasi ja meie võime saada väga häid laskureid, kes ka spordialal on võimelised esinema, koguni rahvusvahelises ulatuses.

Teine ala, mis ka teenistuse huvidega on seotud, on raskejõustik. Politseinik, et ületada oma tugevat vastast, peab olema kehaliselt tugev. Jõudu arendab kõige enam raskejõustik. Kahjuks ei ole see spordiala veel küllaldaselt arenenud ja tunginud massidesse.

Kolmas ala, mida politsei võiks ja peaks arendama, on purjesport. Tõsi küll, purjesporti ei saa harrastada kuival maal, kui mitte rüükida purilennust, vaid seda saab arendada seal, kus on suuremad veekogud. Aga seal, kus veekogud käepärast, peaks osutama sellele alale küll suurt tähelepanu.

Purjespordi hea külg on, et ta arendab sportlases mehisust, julgust ja osavust loodusjõu kasutamisel. Sportlane viib alati puhtas õhus, ko-

sutab tervist ja närve. Kui aga vaadelda seda kui võistlussporti, siis sellel alal võib iga sportlane kaasa võistelda kõrge vanuseni, ilma et vanus sportlase võimeid tunduvalt halvaks.

Hoopis vastupidine nähe ilmneb aga kergejõustikus. Niipea kui sportlane ületab 25—30. eluaasta, langeb ta väga ruttu reast välja ja iialgi ei ole ta enam suuteline võistleva noorema generatsiooniga.

Purjesporti ei tarvitse võtta ainult võistlusspordina, vaid kui ajavõidet. Kui tegevus pakub ta igale harrastajale suurt naudingut. Kujutleme, et Võrus tahab keegi minna kalale, tõstab purje üles ja kerge vaevaga ongi ta üle järve, või Tallinnas — 6 tundi sõitu ja ongi Soome saarestikus, kõnelemata igasuguseist unustamatuid matkavõimalusist Haapsalus ja Kuressaares. Tarvis ainult kord seda üle elada ja igäiks jäädvustab eneses unustamatuid mälestusi.

Sama elamusi võib nautida ka talvel jääkelguga ehk pujeriga, kus siledal jääl võib libiseda 75—120-km kiirusega.

Meie hulgas leidub mõnigi purjespordi harrastaja. Neist võiksin nimetada direktor Soomani, kriminaalkomissar Vaud ja Kruusi, prefekt Ladvat, asjaajaja Reinansi, kordnik Tammikut Tallinnast ja nende ridade kirjutajat. Kõigil neil on või on olnud oma jahid.

Olen mitmelt kaasametnikult kuulnud arvamust, et purjesport olevat väga kallid lõbu ja seda sporti saavat harrastada ainult üksikud inimesed. Aga ma tahaksin küsida, kas näiteks tennisport on odav? Aga ometi on mitmel puhul oma tennisväljakud või on nad üüritud. Ja palju mahub sinna võistleva? Ainult 2—4 inimest? Ja kas kergejõustik on odav sport? Kui iga kergejõustiklane peaks muretsema enesele staadioni, siis tahaksin küsida, kas see tuleb odav? Seepärast asutatakse spordiringid ja sektsioonid ning arendatakse sporti ühisel jõul. Samuti võiksid kogud muretseda enesele jahi ja purjekelgu ja need ei tule mitte kallimad kui iga teise ala spordiabinõud. Läänud suvel ostis grupp kriminaalpolitsei ametnikke Viljandist olümpia jolli ainult 200 krooni eest ja nad tahavad teise veelgi muretseda. On tarvis ainult härjal sarvist kinni hakata!

Kordnik Tammik Tallinnas ehitab enesele ise purjekelgu ja ma arvan, et see ei läinud maksma üle 100 krooni.

Eesti purjesportlased, eriti Tallinnas, on heas kuulsuses, eriti pu-

rahva keskele ja kodanike juurde. Sellega aitame kaasa palju politsei heale nimele ja populariseerimisele, ja juurime viimaseni välja ka neist kodanikest võõrvaate politseiniku suhtes, kes põevad veel veneaegset psühhoosi. Seejuures ei tohi unustada vormi korralikkust, sest korralikkus vormis võib saavutada negatiivseid tagajärgi.

Eeskätt tuleb siin koputada politseiõhvitseride südametunnistusele, alates konstaableist. Kõrgemad ametnikud peavad valvel olema nooremate suhtes ja kasvatama neid austama politsei väärikat ametit ja ilusat vormi. Teisiti ei saa! Seejuures peab aga ise olema kõiges nooremale eeskujuks. Mõtlen kõrgemate ametnike all komissare ja abikomissare.

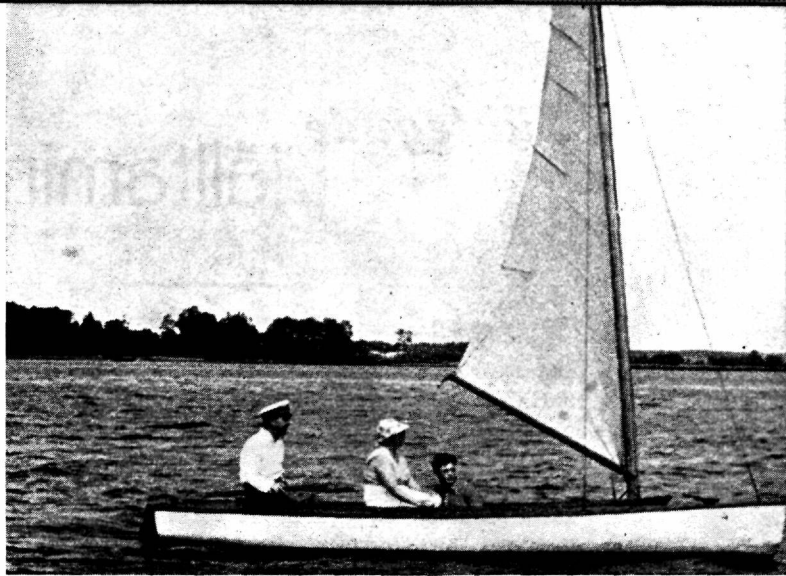
jerite alal. Nad on korduvalt tulnud Euroopa meistriteks. Nende hulgas tuntakse politseiperest eriti hea sportlasena kordnik Tammikut, kes võttis osa läinud suvel olümpia võistlusist Kүүлis ja talvel pujerite võistlusist Riias, kus koos hr. Holstiga tuli Euroopa meistriks.

Neid ridu kirjutades olen eriti arvestanud Haapsalut, Viljandit ja Võru, kus on ideaalsed võimalused harrastada purjesporti odavatel, kergedel ja puhtsportlikel paatidel — olümpia jollidel. Haapsalus on see spordiala väga arenenud ja sealt on võrsunud ka selle ala meister politseiperes kordnik Tammik. Viljandis tegi algust kriminaalkomissar Kruus, kes Haapsalus olles sai „hamba veriseks“ ja kes, nagu ta ise ütleb, ilma purjepaadita ei oska elada. Tema algatusel muretseti Viljandisse joll ja edaspidi tahetakse veelgi juurde muretseda. Jääb üle Võru, kus on samuti ideaalsed võimalused jollidega sõitmiseks.

Olümpia joll kui purjejahi tüüp levis väga laialt saksa olümpia mängude tõttu. See on täiuslik ja viimistletud, kerge ning kiire, ülestõstetava kiiluga purjejaht, ujub madalalt vees ja 2 meest võib teda kõikjale kaasa viia. Peaasi, see on odav. Tänavu korraldatakse väga paljudes riigis nendel võistlusi ja Euroopa võistlused tulevad augustis Austrias, Atterseel.

Seepärast, eriti võrulased ja viljandlased, kasutage võimalust ja soetage jolle. Mereäärased linnad soetavad peatselt suuremad merejahid ja siis võime kindlasti näidata, et politseipere võib anda tugevaid purjesportlasi.

Sama huvitav ja mõnus on purjesport talvel.

Politseikooli direktor E. Mets oma jahiga Narva jõel läinud suvel.

Eeloleval 1938. a. talvel toimuvad Tallinnas Euroopa esivõistlused ja oleks lubamatu, kui politsei oma perest ei saadaks sinna võistlejaid. Pujeri ei ole sugugi kallid riistapuu kui arvatakse, eriti kui ise valmistada. Nagu nimetasin juba eelpool, tegi kordnik Tammik ise endale pujeri, ja peab ütleva, väga hea sõiduki, ainult käed külge!

Kellel asja vastu huvi peaks olema, palun pöörduda kas minu poole või Tallinna Jahtklubi poole, kust saate igakülgseid andmeid jollide ja suuremate purjejaktide, samuti ka pujerite ehitamise võimaluste kohta.

Harrastagem rohkem purjesporti!

Politseil oma laske-eeskiri.

R. VAHARO.

Küesoleva aprillikuu algul ilmus Politseivalitsuse väljaandel trükist Eesti politsei esimene ametlik määrustik — politsei laske-eeskiri. Uus eskiri sarnleb oma formaadilt ja väliselt kaitseväe eskirjadega. See on trükitud heal paberil ja köidetud tugeva traatköitega pruunide presspankaante vahele. Kaant ja esimest lehekülge ilustab politseimärk. Eskiri ühes sisukorra ja lisadega moodustab kahesajalehelise kaustiku.

Politsei laske-eeskirja väljaandmise idee pole uus. Juba aastaid tagasi sundisid politsei teenistustingimused, mis on suuresti lahkuminevad kaitseväe ja kaitseväe omist, politseiametnike laskealase väljaõppe teostamiseks

välja töötama vastava politsei eskirja. Kuna puudusid ühelt poolt kindlad põhimõtted, mida uus eskiri peaks lahendama, ja teiselt poolt — töäjõud, ei jõutud asjaga heast algatusest kaugemale. Nii jäi asi seekord soiku.

Laske-eeskirja väljaandmise küsimus kerkis uuesti päevakorradele 1935. a. sügisel. Selle põhjuseks olid alljärgnevad asjaolud.

Politseivalitsusele politseiasutuste poolt sama aasta suvel esitatud relvade ülevaatuse aruandeist selgus, et politseis tarvitusel olevaist 26 tüüpi relvadest oli $\frac{1}{5}$ puuduliku paranduse ja nõrga hooldamise tõttu muutunud kõlbmatuks. Ülejäänud osa oli kõlbmatuks muutumas, kuna rauaõõned olid seevõrd kulunud, et kuul neist läks läbi käega surudes.

Väljaõppe korraldusel polnud süsteemi. Laskmisega, õigemini paugutamise tegelesid peamiselt ametnikud madalamais ametiastmes. Kõrgemad ametnikud palju ei seganud asjasse. Õppelaske harjutuste läbiviimise kohustust võeti mõnel pool kui tükitööd. Laskekaustikute and-

P. HANSAR.

Süütegu jälitajal ametnikul tuleb tihti lahendada küsimus, kas avaldatud süütegu on leidnud üldse aset või on tegemist simulatsiooniga? Nimetatud küsimuse lahendamine on raskeimaid ja nõuab erilist taibukust ja arusaamist.

Süütegude jälitamisel esildub sageli, et avaldatud süüteod on avaldajalt välja mõeldud teatava eesmärgi taotlemiseks. Sel juhul näeb jälitaja süüdlase otsimisega palju vaeva tagajärgi saavutamata ja juurdlused tulevad saata süüdlase mitteavastamisel kohtusse. Kui avaldise vastuvõtmisel või jälitamisele asumisel on ilmselt arusaadav, et tegemist on valeavaldisega, on kerge sündmust lahendada. Paljudel juhtumel ei lase avaldis sugugi kahelda selle tõelikkuses ja siis on raske selgusele jõuda, millal on tegemist tõeliselt asetleidnud sündmusega ja millal väljamõeldisega? Sellest väljudes tuleb avaldise vastuvõtjal ja jälitajal väga tihti käia kaht rada: selgitada süüdlane ja ühtlasi ka asjaolu, kas avaldatud süütegu on aset leidnud? Viimast asjaolu tuleb võtta ettevaatlikult, kui ei ole ilmselt arusaadav, et tegemist on väljamõeldisega, kuigi vahest jälitaja selles kahtleb. Juhumil, kui tõeliselt on leidnud aset avaldatud süütegu, oleks avaldajale arusaadavalt haavav ja

see heidaks varju jälitajale kui ka kogu politseile. See paneks kodanikud tahtmatult mõtlema, et politsei ei suuda või ei taha süüdlast kindlaks teha, tuues ette põhjuse, et avaldis on vale.

Et teha kindlaks, kas on tegemist simulatsiooniga, peab põhjalikult asja selgitama ja igale pisemale asjale tähelepanu pöörama. Pealiskaudselt sündmuse kallale asumisega ei ole võimalik saavutada tagajärgi. Eriti tuleb panna rõhku murdmisjälile, igasugusele vägivallajälile ja ohvri vigastusile. Alati ei ole simulandi poolt tekitatud murdmisjäljed ühesugused varga poolt tekitatud jälgedega. Varas murrab ainult niipalju, kui vaja ruumi sissepääsuks või panipai-kade avamiseks. Simulatsioonide puhul sageli on murtud vähem kui uste avamiseks vaja, või jälle rohkem või sarnasest kohast, kus vargal puuduvad murdmise võimalused. Jälitaja, kes harjunud nägema varaste poolt tekitatud murdmisjälgi, võib kindlaks teha pisemagi lahkumineku murdmisjälgede juures.

Röövimiste ja kallaletungide puhul tuleb lähema vaatluse alla võtta ohvri vigastused; kui on ohver kinni seotud, siis sidumisviis. Siin võib

meil on mõni politseijaoskond aastased õppelaskeharjutused läbi lasknud ühe päevaga. Selle tulemusena polnud imestada, et ühes prefektuuris 1935. a. vanemate ametnike laskekatsel püstoleist keskmine lasketase osutus väga nõrgaks.

Kuna olukord oli selline, et ametnike lasketase järk-järguliseks väljaarendamiseks puudusid kindlad alused, igal aastal korraldati vaid neid-samu laskeharjutusi, siis polnud ametnikel huvi ka selle õppeala vastu. Laskesporidist huvitatud üksikud ametnikud püüdsid oma huvide rahuldust leida kaitseliidus, kuna seal avanes võimalus oma laskeosavust proovida suuremail kaugusil ja mitmekesisemais tingimuses.

Väga halvas seisukorras olid laskeala instriktorid. Nendel puudusid nii väljaõppe läbiviimisel kui ka relvade hoolekande järelevalve teostamisel ühtlased ja seaduslikud alused.

Kuna meie politseiametkond ainult suuremates linnades asub koondatult, suurem enamus

ametnike aga asub laiali üksikult üle riigi, siis oli üksikametniku seisukord väljaõppe ja relvade hooldamise alal eriti raske. Esiteks, puudusid eeskirjad, teiseks, kauge maa tõttu polnud võimalust tarbe korral pöörata instruktori poole ja kolmandaks, polnud korralikku relva ega relva puhastusabinõu.

Oli selge, et sedaviisi edasi minna ei võidud. Politsei, kui riigi sisekaitset teostava relvastatud organisatsiooni laskeriistad tuli seada korda, relvade hooldamisele tuli pühendada rohkem tähelepanu, et ametnikud harjuksid oma relva eest hoolitsema; ebasüüdsad laskeriistatüübid tuli tarvitusele kõrvaldada ja ühtlasi tuli asuda ametnike süstemaatilise väljaõppe korraldamisele.

Nende sihtide elluviimiseks puudusid kahjuks politseil eeskirjalised alused. Kuna asi ei annud aega viivitada, siis andis Politseivalitsus esialgsed korraldused ringkirjade ja käsukirjade teel; ühtlasi asuti kiirel korral materja-

tähelepanelik ametnik teha vahet, kas on vigastused tekitatud ja ohver kinni soetud teiselt või ta enda poolt. Iialgi ei tekita isik endale tõiseid vigastusi, need on vaid pealiskaudsed. Samuti ei suuda isik end ise siduda nii kõvasti, kui seda teeb kõrvaline isik. Kättemaksu või viha pärast kellegi peale kaebuse esitamisel võib kaebuse vastuvõtja ametnik kaebuse ebatõelikkusest mulje saada siis, kui kaebaja liialt sihilikult ja julgelt süüdistab teatavat isikut, ette toomata konkreetseid tõendeid. Asetleidnud süütegude puhul on avaldaja alati süüdistamisega tagasihoidlik.

Tule ja varguste vastu kindlustamiste puhul tuleb alati selgitada, kui kõrgelt on varandus kindlustatud? Kui peaks selguma, et vara on kõrgemalt kindlustatud kui selle tegelik väärtus, siis tuleb asuda kindlakstegemisele, kas ei ole tegemist simulatsiooniga?

Muidugi tekib küsimus: mis põhjustab väljamõeldud avaldise esitamise politseile? Siin võib põhjusena tuua mitmeid asjaolusid. Tähtsamad oleksid: 1) teise süüteo varjamine; 2) kindlustussumma kättesaamine; 3) mõnel muul viisil kasu saamine ja 4) kättemaks.

Allpool kirjeldan simulatsioone, mis minu praksises ette tulnud, ja ühtlasi ka, kuidas selgus, et tegemist oli simulatsiooniga.

Ööl vastu 15. detsembrist 1936 telefoniti kriminaalpolitseisse, et Tallinnas, Tartu maanteel, F. L-i korterist olevat varastatud F. L-i ja H. N-i raha ja sama maja hoovil tentud katset kägistamise teel tappa F. L-i öde M. L-i.

Ametnik läks kohale ja seal selgus, et raha oli varastatud inimeste magamise ajal korterist.

Tartu politseiametnike rännakvõistlusel.

Korteri juures asuvat hoovi kasutati sissesõiduhoovina, seal asus ka võõraste-tuba, kus õõbisid talumehed. Kohal avaldas M. L., et öösel, kui teised maganud, läinud ta hoovi pimedate katuse alla oma loomulikule asjatoimingule, sest klosett oli kaugemal. Jõudnud katuse alla, haaranud keegi selja tagant tema kõrist kinni, viimast kõvasti pigistades. Teine käsi pandud suule ja paisatud siis tema pikali. Kägistamise tagajärjel kaotanud mõistuse. Toibunud alles korteris, kuhu ta oli viidud võõraste-toas viibivate talumeeste poolt. Kallaletungija olnud mees, kelle nägu pimeduse tõttu ei olevat näinud. Arvas, et teda taheti tappa ja sel ajal varastati korterist raha, ka olevat varastatud tema raha. Alustatud juurdlusega selgus, et võõraste-toas magajad talumehed kuulnud öösel hoovist kiunumist ja olnud arvamusel, et hõbused vihahoos on üksteise kallal. Katuse alt nad leidnud M. L-i lamamas maas ja oigamas. M. L-i kaela ümber olnud kõvasti seotud peenike nõör, mis lõigati katki ja M. L. toodud tuppa. Toibumise järel selgitanud M. L., et keegi olevat temale kallale tunginud ja teda kägistanud. Peale selle selgunud alles rahavargus. M. L-i kaelal oli punane vorp

lide kogumisele politsei laske-eeskirja koostamiseks.

1935. a. septembrikuu alguks oldi Politseivalitsuses ettevalmistustöödega jõutud nii kaugemale, et Politseivalitsuse direktorilt antud kindlate juhtnõõride kohaselt asuti eeskirja koostamisele.

Oma käsuga 5. septembrist 1935 nr. 19 määras Politseivalitsuse direktor ülaltoodud põhimõtete kohaselt laske-eeskirja väljatöötamiseks komisjoni koosseisus: esimees — passiivse õu-kaitse inspektor major R. Vaharo, liikmed — Petseri-Võru prefekt R. Kard, Tallinna-Harju prefektuurist komissar A. Ottisaar, abikomissar P. Samalo ja konstaabel Peetso ja Viljandi-Pärnu prefektuurist komissar J. Vainura. Komisjoni astus kokku 10. septembril poliitilise politsei ruumides Tallinnas.

Eeskirja väljatöötamisel otsustas komisjon allikatena kasutada järgmisi maksvaid määrustikke ja eeskirju: 1) Laske-eeskiri jalaväe relvadele, I A vihik, 1934; 2) Laske-eeskiri ja-

laväe relvadele, II vihik:kk „Madsen“, 1933; 3) Laske-eeskiri jalaväe relvadele, III vihik:rk „Maksim“, 1935.; 4) Jalaväe-eeskiri, I osa: jalaväe rivi, 1933; 5) Rüürikaitse õpetuse käsiraamat kesk- ja kutsekoolidele, 1933; 6) Kaitseväe laskemäärused püstolkuulipildujatest, 1928; 7) O. Kåbala. Juhendid laskureile, I vihik, 1930; 8) Laske-eeskiri jalgväe relvadele, I vihik, 1923; 9) Eesti Laskurliidu võistlus- ja klassikatsete määrused.

Komisjon, olles ühiselt koostanud uuele eeskirjale sisukorra, moodustas endast kolm allkomisjoni ja jaotas määrustiku väljatöötamise osadekaupa allkomisjonide vahel ühtlaselt ära. 15. oktoobril samal aastal esitati politsei laske-eeskirja projekt 260-lehelises kaustas komisjoni esimehe poolt Politseivalitsuse direktorile.

Et väljaantavat eeskirja väärtusega sõjaväes kehtiva laskeala väljaõppe suunaga ja et eeskirja täiendada nende kasulike õpistega, mis sõjaväes omandatud järjekindlal laskeala arendamisel, anti komisjonilt koostatud eeskirja

ja nahamarastusi, põskedel värsked kriimustusi. Kaebas suurte valude üle kõris. Silmitsedes lähemalt M. L-i põskedel leiduvaid kriimustusi, paistis, et need olid tekitatud väga terava otsaga esemega, korrapäraselt ülevalt alla, ja pidid tekitatud olema kas ta enda poolt või ta enda tahtel. Sama otsuse andis ka kohtu-politseiarst, kes vaatas M. L-i vigastused üle. Nüüd tekkis jälitajas kahtlus, kas M. L. vahest ise varastas raha ja et endalt juhtida kahtlust kõrvale, simuleeris kägistamiskatset, sidudes ise kaela ümber nõõri ja kriimustades nõelaga põski. Asuti M. L-i usutlema. Tulemus oli see, et ta võttis rahavarguse õigeks ja näitas raha peidukoha kätte. Ta sidunud endale kaela ümber nõõri ja simuleerinud tapmise katset selleks, et tema peale ei langeks kahtlus rahavarguses.

Siin oli M. L-i poolt tapmiskatsete selleks välja mõeldud, et varjata rahavargust.

Õöl vastu 31. mail 1933. a. põles maani Keila vallas, Joa külas asuv Sõeroja talu. Tuhast leiti talu omaniku, ta naise ja tütre põlenud jäänused, mille järgi selgus, et nad olid tapetud.

31. mail 1933. a. kella kaheksa ajal hommikul ilmus Tallinnast umbes 5 km. metsast talumehe juurde Keila vallas, Joa külas elutsev J. N., kellel olnud seljas ainult ihupesu, ja teatanud, et temale olevat pähe löödud, riided ja raha ära röövitud. Sellest teatati telefoniga kriminaalpolitseisse ja ametnikke sõitis kohale. Ülekuulamisel avaldas J. N. et ta tulnud 30. mail Tallinnast talusaadusi müütmast. Ta jätnud hobuse Paldiski maanteele ühte hoovi ja läinud Seevaldi haigla juurde metsa ümbrust vaatama. Seal löödud temale selja tagant mingi kõva asjaga pähe, mistõttu kaotanud mõistuse. Toibudes 31. mail hommikul, leidnud ennast liinast umbes 5 km. kaugusel metsast, riieteta. Riided ja raha olevat kadunud. Lööjat ei olevat ta näinud, kuid arvas, et seda võisid teha mustlased, keda näinud

Seevaldi lähedal metsas. J. N-i otsaesisel oli nahk katki ja otsmik paistes. Siin oli ilmselt näha, et tegemist oli simulatsiooniga. 1) Milleks läks J. N. Seevaldi metsa jalutama, jättes hobuse linna; 2) milleks röövijad viisid ta pärast pähelöömist 5 km kohalt kaugemale ja 3) kuidas tekkisid vigastused otsmikule, kuna J. N-i seletuse järgi temale pähe löödud selja tagant. Vaatamata neile väiteile jäi J. N. oma seletuse juurde.

Hiljem selgus, et Sõeroja talu omanik, ta naine ja tütar olid tapetud enne maja põlemist. Et J. N. oli pärit Joa külast ja et tema röövimine näis kahtlasena, tekkis arvamine, et J. N. tappis Sõeroja talu inimesed, süütas maja ja simuleeris röövimist selleks, et juhtida kahtlust kõrvale. J. N. võeti põhjalikule ülekuulamisele ja lühikese puiklemise järele võttis Sõeroja talu elanike tapmise ja maja süütamise õigeks. Ta jätnud 30. mail õhtul hobuse linna ja läinud jalgsi Joa külla, tapnud talu elanikud röövimise sihiga, süüdanud maja ja tulnud läbi metsa tagasi. Et enne linna jõudmist läinud valgeks, peitnud ta verised riided metsa, tagunud pea katki ja läinud talumehe juurde röövimisest rääkima. Ta juhatas kätte riiete ja röövitud esemete peidukohad.

Siin oli J. N-i poolt röövimislugu välja mõeldud selleks, et tapmise ja süütamise kahtlus endalt kõrvaldada.

1926. a. avaldas kriminaalpolitseis Tallinnas, Roosikrantsi tänaval elutsev G. R., et tema korteris olevat varastatud tema äraolekul suurema summa väärtuses riideid ja väärtasju. Teopaiga vaatlusega selgus: G. R-i korteri uks oli varustatud snepperlukuga. Luku lähedusse oli puuritud kaks auku, kuid nende läbi ei olnud võimalik snepperlukku seestpoolt avada. G. R-i arvates on vargas avanud luku läbi puuriaukude. Korteris asuvate kappide ukсед olid lahti murdud. Seejuures oli liialt palju lõhutud. Riietekapis rippusid korrapäraselt riidepuud, kuna

projekt Politseivalitsuse poolt läbivaatamiseks Sõjanäinisteeriumi Jalaväe Inspektuurile, kus selle töö teostas kolonelleitnant J. Lippus.

1936. a. kevadel saadi eeskirja projekt Jalaväe Inspektuurilt tagasi. Eeskirja ei võidud veel kinnitamiseks esitada, kuna Politseivalitsusel puudusid andmed, kuidas uue eeskirja nõuded on praktiliselt politseiasutuses kohal läbiviidavad. Selleks oli tarvis eeskirja projekt anda politseiasutustele katsetamiseks.

Oma ringkirjaga nr. 452J 9. maist 1936. a. pani Politseivalitsuse direktor politseis kehtima väljavõtte laske-eeskirja projektist, mis sisaldas eeskirja olulisema osa. Selle väljavõtte kohaselt teostusid politseiasutuses 1936. a. suveperioodil õppelaskmised juba uutal alustel ja korraldati esimesed politsei laskurklassi katset.

Uus eeskiri tõi suurt elevust politsei laskurite perre. Kuigi rügi poolt antud laskemoonu norm oli küllalt suur, ei rahuldunud laskehuksardist haaratud ametnikud enam nende nor-

midega, vaid ostsid oma kulul ligi kaks korda suurema normi padruneid lisaks. Laskeala muutus üle öö politsei armastatimaks õppealaks.

Kahtlematult sisaldas uus eeskirja projekt terve rea puudusi, s. o lahendamata küsimusi, mida ei osatud ette näha eeskirja väljatöötamise komisjonis ja mis sõjaväest erinevate laskeväljaõppe tingimuste tõttu jäid tähele panemata ka Jalaväe Inspektuuris.

Need puudused selgusid laske-eeskirja tegelikul katsetamisel politseiasutuses. Lõpetanud suvise laskeperioodi, esitasid prefektid ja eripolitsei komissarid oma arvamused eeskirja projekti kohta, tuues esile väga kasulikke näpunäiteid eeskirja parandamiseks. Need materjalid saabusid Politseivalitsusse 1. oktoobriks 1936.

Oli saabunud aeg anda laske-eeskirjale lõplik kuju.

Käsuga 4. novembrist 1936 nr. 34 määras Politseivalitsuse direktor politsei laske-eeskirja projekti läbivaatamiseks ja parandamiseks ko-

Tähelepanekuid Poola kriminaalpolitseist.

==== T.-V. Kaup. ====

(2)

11. brigaadi kartoteekide ja kogude kõrval on igal brigaadil teataval erialal töötavate kurjategijate kohta abikartoteegid. Viimaseist hinnatakse väärtuslikemaks nn. dossier (loe: dosjee). Need on kaustataolised ja hõlmavad väga rikkaliku materjali kurjategija isikust, tema süüteo- viisidest, süüteo kaaslaste üksikuist iseloomustavaist süütegudest jne. Dossier's ei puudu kurjategija hüüd-, vale- ja varjunimed, andmed tutvavate ja omaste kohta, käekirjaproovid, kantud karistuste register, vanglakaaslased jne. Dossier'de sisu püütakse hoida võimalikult aktuaalne, selleks lisatakse sinna alatasa materjale, mis on hangitud oma ametnikelt, vanglatelt, kohtutelt, välispolitseilt jne.

Dossier'de arv üksikuis brigaades on mitmesugune. Igas brigaadis korraldab dossier'sid eriametnik, harilikult aastatelt vanem ametnik, kellele välistöö on muutunud raskeks.

Dossier'de kõrval on brigaadides dossier'de nimistud, siis nimistud vastava erialaga kurjategijate hüüdnimede, eriliste tundemärkide jne. kohta.

Igale sündmuskohale, kus eelduste järgi võib leiduda jälgi ja märke, lähevad koos vastava brigaadi ametnikega ka 11. brigaadist fotograaf ja daktüloskoop. Kui teopaik pildistatakse, siis lisandatakse juurdlusele foto. Daktüloskoop koostab oma töötulemusist eriprotokollid ja võtab kaasa teopaigalt leitud märkide või jälgedega esemed. Asju, millelt saadud näpujäljed, ei võeta juurdluse juurde, vaid antakse tagasi nende omanikele. Peale näpujälgede jäävad kõik tõendid juurdluse juurde.

Need on üldised tähelepanekud Varssavi uurimisameti ja suurel määral kogu Poola kriminaalpolitsei töökorraldusest.

Allpool toon muljeid üksikuist Varssavi uurimisameti brigaadest.

1., 2. ja 3., kui puhtpoliitiliste politseide brigaadidega ei tutvunud.

misjoni koosseisus: esimees inspektor R. Vaharo, liikmed: prefektid R. Kard ja A. Ladva, komissar A. Ottisaar ja vanem assistent J. Ernits. Komisjon tuli kokku Politseivalitsuses 10. novembril.

Teise komisjoni töö oli eelmisest hoopis lihtsam — valmis materjalid olid käes, kuigi ta ajaluliselt nõudis peagu sama palju nädalaid kui eelminegi.

(Järgneb.)

4. brigaad ei tee mingit juurdlustööd, üle 100-meheline koosseis on tervenisti kõrgemate võimukandjate julgeoleku valvel. Eriti intensiivne on selle brigaadi töö pärast Poola siseministri Pieraczki tapmist 1934. a. Varssavis. Muu seas saavad 4. brigaadi ametnikud Poola diplomaate sõidul ja viibimisel välismail, samuti välismaade riigipäid Poolas viibimisel.

Tegin 4. brigaadi teenistuse kaasa 3. mail 1936, mil Poola rahvuspüha puhul oli pidulik jumalateenistus katedraalis ja suur paraad Mokotovi väljakul, mõlemad riigipresidenti, vabariigi valitsuse, diplomaatilise korpuse ja suurte rahvahulkade osavõtul.

5. brigaad jälitab aastas umbes 400 murdvargust äridest ja kortereist ja umbes 60 kassalõhkumist, kusjuures murdvaraste kohta on brigaadis dossier'de arv üle 5000! Poola pealinna politsei valvsuse tõttu käib rõhuv enamusest „tööl“ provintsis ja naabermaades.

Selle brigaadi avastamisprotsent olevat pisut üle 50, seega päris hea. Poolas olevat murdvarastel nõrkuseks jätta teopaigale murdmisristu, see olevat 5. brigaadi ametnikele väga meelepärane. See murdvaraste nõrkus on tingitud starosta administratiivvõimust, karistada murdriistade kaasaskandmise eest.

Noore ja energilise 5. brigaadi ülemena, alamkomissar Plysczynski sellis tegin kaasa suure haarangu ööl vastu 31. aprilli 1936. a. linna vaesemas ja roimariite-rikkas linnaosas, nn. Valevki's. Haarangu organiseeris ja juhtis kom. Plysczynski eeskujulikult. Paar tundi enne haarangule asumist selgitas hr. Plysczynski 150 kriminaal- ja 150 välispolitseinikule haarangu sihi ja ulatuse ja määras gruppide juhid. Haarangu sihiks oli nimelt isoleerida paariks päevaks hulkurite kaader arestimajja, et see ei saaks tekitada mõne eelmise aasta eeskujul 1. mai pidustusil segadusi ja rüüstamisi tänavail.

Kella 1 paiku öösel hargnesid uurimisametist politseinike kolonnid Valevki suunas. Kolonnide maršruudid olid peaaegu ühepikkused ja umbes kell 2 jõudsid esimesed politseinike salgad haarangu südamesse, Dzika tänaval asuva linna öömaja juurde. Senisel teel oli peetud kinni ja saadeti uurimisameti arestimajja ligi 100 kahtlast tüüpi. Kui politsei ahel oli öömaja ümber, puden hoonest mõnikümmend erksamat „öömaja-

Poola pol. kõrgemad juhid insp. Sitkovsky matuserongis (eesotsas pol.-pol. ülem armeekindral Zamorsky).

list“ udest ja akendest — otse politsei käte vahele ja sealt arestimajja. Kui kõigi öömaja uste ja akende ees oli politseinikke, astusime kom. Plysczynski'ga politseinike eesotsas öömajja. Oli küll teada, et öömajas harilikult võib kohata rahulikke ja nürinenud „tegelasi“, üllatuste ärahoidmiseks anti mulle siiski pihku poola revolver. Öömaja koosnes kahest suurest saalist ja ühest intelligentide-kambrist. Kui teada, et kummaski saalis ööbis kolmekordsetel raudnaridel ligi 500 inimest, intelligentide-kambris kümnekond, siis võib kujutella, kui raske oli öömaja õhk. Saalide

Lk. 188 järg.

G. R-i seletuse järgi olid riided varastelt ära viidud. 1) Et läbi puuriaukude ei olnud võimalik uksele avada seestpoolt; 2) et riidepuud rippusid korralikult kapis; 3) et kappide ukсед olid liialt purustatud ja 4) et G. R-i riided ja väärtasjad olid kõrgelt kindlustatud varguse vastu, oli selge, et G. R. kõrvaldas oma riided ja väärtasjad ja tekitas korteriuksele ja kappidele murdmisjäljed, et saada kätte kindlustussummat. Ta ise eitas kangekaelselt simulatsiooni. Hiljem läks korda kindlaks teha, et G. R. oli ise müütnud ära osa väärtasju, mis tema ütluse järgi olevat varastatud. Toimitud juurdlusel selgunud andmeil karistas kohus G. R-i simulatsiooni pärast.

Kriminaalpolitseile avaldas Tallinnas, Uuel tänaval elutsev X, et tema korterist olevat varastatud käekott ühes pandimaja piletite ja rahaga. Varguses süüdistas kedagi vanalast naist, kes vähe aega viibinud tema korteris. Viimane eitas vargust ja tema juurest varastatud esemeid ei leitud. Hiljem ulatusid ametnikuni kuulused, et X-i mees olevat käekoti ära visanud. Ülekuulamisel seletas mees, et tulles naisega tänavat mööda, olevat küsinud naiselt viinaraha. Et naine keeldunud raha andmast, tõmmanud ta naise käest käekoti ja visanud üle aia. Ka X. võttis selle õigeks. Et käekotti aiast ei leitud ja et ilma pandipiletiteta pandimajast asju kätte saada, avaldanud politseis käekoti varguse. Siin oli X-i poolt varguslugu välja mõeldud kartusel kaotada panditud asjad.

rahval ei olnud asemeks midagi peale raudvoodi! Ei aluskotti, patja ega vaipa, kõnelemata linadest. Intelligentide-kambris olid vähemalt need esemed olemas.

Vallutanud mõlemad saalid ja intelligentide-kambri, toimetas politsei üldise läbiotsimise naridel ja öömajaliste pampudes. Tulemuseks oli terve virn märga pesu, rohkesti tubakasaadusi, denaturaati, mõni pudel ka paremat jooki jne., muu seas üks kott madudega. Viimaste peremees kõneles, ta elatavat end madudega nõidumisest, mida mõne crossi eest laskvat sooritada agulipreilid ja -prouad. Öömaja administratsiooni ja vanemate kriminaalametnike näpunäidetel jäeti osa öömajalisi pärast riiete ja asjade läbivaatamist puhkama, kuid umbes 500 mehel tuli asuda jala teele uurimisemeti arestimajja. Erilise valve all toimetati uurimisametisse need subjektid, kelle juures leiti kahtlustäratavaid esemeid või kelle minevik oli „tegude-rikas“.

Huvitav oli hulkurite rivi öistel Varssavi tänavatel, piiratud tihedast politseiahelast.

6. brigaad on puht-naisteüksus. Brigaadi koosseisus on naiskomissar prl. Grabovska juhtimisel 70 preilit ja 3 prouat. Neist teotseb 20 erariides naist 1923. a. saadik, 53 vormikandjat rakendati tööle 1935. a.

Ilmudes brigaadi koosolekule koos prl. Grabovska'ga, oli rivistatud daamide tervitus üllatavalt hea kooliga. Ka maide jättis naisbrigaadi sümpaatse mulje. Ainult daamide kasv brigaadis peale prl. Grabovska tundus poola daamide keskmisest pikkusest umbes 15 sm lühem.

Brigaad ei konkureeri meestega kriminaalpolitsei raskeid füüsilisi ja psüühilisi pingutusi nõudvas töös, sooritades ainult eriülesandeid.

Brigaadi tööks on:

1. jälitab laste ja naistega kaubitsemist, 2. jälitab sutenööre, 3. — laste kerjama saatmist, 4. — kõlblusvastaseid tegusid, 5. — prostituutide kuritegusid, 6. — prostitutsiooni hotellides, 7. — salajasi lõbumaju ja 8. — ebanormaalsel suguelu harrastajaid.

Sealjuures on vormis naispolitseinikud rakendatud ainult patrullteenistusse tänavail, raudteejaamades jne., kuna erariides ametnikud toimetavad ka eelnimetatud asjades juurdlusi.

7. brigaadi tööalaks on liht- ja peamiselt taskuvarguste jälitamine ja nende vältimine. Taskuvargusi toimitakse Varssavis öö-päeva kestel umbes 35 ja neist avastab politsei kuni 40 prots. Kohalike taskuvaraste kõrval sõidab neid Varssavisse palju provintsilinnadest ja välismaalt, eriti Rumeeniast ja Ungarist. 7. brigaadi töökorraldus on sihitud kõigepealt taskuvarguste vältimisele ja paljastamisele teopaigal. Igapäev liigub paarikümmend 7. brig. ametnikku alaliselt trammidel,

Rohkem

tähelepanu

kodukaunistamisele.

Agr. EDUARD VIIRSOO,

Kodukaunistamise Hoogtöö Tallinna Komitee esimees.

Käesolevas kirjutises peatun lühidalt mõningate mõtete juures kodukaunistamise alalt, käsitledes viise kuidas meie linnu ja maad aja jookul korraldada ning kaunistada.

Kodukaunistamise hoogtöö sihiks on lähemate aastate jooksul anda kogu riigile, linnadele ja maale, neis leiduvaile avalikele paikadele ja üksikeluütle väliselt korrastatud ja ilus ning ühtlane, otstarbekohane ilme, kus oleks läbi viidud eesti omapära allakriipsutavad põhimõtted. Seda

autobustel ja jala rahvarikkail tänavail, patrullivad postkontoris, pankades, jaamades, kirikutes, matustel jne. Säärase teenistusega tabatakse igapäev mitu taskuvarast teolt, ja toimetatakse kümnekond isikut jne. selgitamiseks uurimisametisse.

8. brigaad on oma tööülesandelt ja töökorralduselt ainulaadne ja huvitav, seepärast pälvib tema juures pikemalt peatuda. Selle brigaadi ametnike koosseis on väike, brigaadiülema ja kahe aspirandi kõrval töötab seal ainult kümnekond ametnikku. Brigaadi ülesanded on laialdased ja tähtsad. Kõigepealt instrueerib 8. brigaad kogu uurimisameti koosseisu saadud juhtnõuõrite ja korralduste rakendamisel. Edasi toimetab juurd-lusi kogu Varssavi politsei kohta distsiplinaar-asjus. Tähtsama ülesandena koordineerib 8. brigaad kogu Varssavis süütegude jälitamist ja väl-timist. Selleks saab brigaad igapäev uurimis-ametilt ja välispolitsei jaoskondadelt aruanded, palju on avaldatud või saanud teatavaks mingeid süütegusid ja palju neist on tehtud avalikuks. Neist aruandeist koostatakse aruandetabelid nädalate ja kuude kohta ja saadetakse kätte kõigile uurimis-ameti brigaadidele ja välispolitsei jaoskondadele. Neist tabeelist on alaline ülevaade, kas kuritege-vus või üksikud süüteoliigid näitavad tõusu, pü-sivust või langust, nii kogu pealinna kui üksikute jaoskondade järgi. Iga jaoskonna ja brigaadi juht saab nende materjalide põhjal reguleerida jälitustöö pinget tegelike vajaduste kohaselt. Kui seda ei sünni, siis nõuab seda 8. brigaad.

Tutvusin 8. brigadi tööga sel ajal, kui suri väga armastatud ja hinnatud politseivalitsuse kri-minaalpolitsei inspektor I. Sitkovski. Suurejoo-nelisest ja mõjuvust matusetalitusest võtsid teiste seas osa esindusrühmad Varssavi politseist ja saatkonnad kõigi vojevoodkondade politseidest.

(Järgneb.)

tööd tuleb meil teostada rahvusliku uhkuse, ene-setunde ja korrameele tõestamiseks ning kauni ja elujõulise kodu loomiseks.

See suur aastast-aastasse ulatuv ülesanne peab põhjalikult muutma meie riigi, meie maa, meie linnade ilmet nii seesmiselt kui väliselt, vastavalt meie rahva hingelaadile, kuid eriti mõju-valt, põhjalikult peab kodukaunistamistöö haa-rama meie pealinna kui esinduslinna. Peavad ka-duma lagununud majad, luitunud värvid, viltu-vajunud ja mädanevad plangud, kuna ilu- kui ka tuluaiad peab ümber korraldama vastavalt stiili, otstarbekohasuse ja ajanõuetele.

Poleks õige ega palju kasu, kui püüduksime ainult välisfassaadiga, kuna seejuures meie ko-dude sisemus oleks korraldamata, külm ja kale. Ilusa välisilmega peab kaasas käima otstarbe-kalt ja puhtalt korraldatud kodu sisemus, sest tähtis pole ükski aktsiooni väline külg, vaid tähtis on ka meie kodude seesmise ilu korraldamine, ko-dude seest kaunistamine, meie kodukultuuri tõst-mine. Kui algame kodukaunistamise aktsiooni, siis sellega pole öeldud, et meil senini kõik on korraldamata ja mahajäetud olekus. Ei! Oma-riikluse aastail on meil juba palju korda saade-tud, on loodud palju meie rahvusliku omapäraga kooskõlas olevaid ja rahvuslikule mentaliteedile vastavaid väärtusi sel alal. On rajatud kauneid kodusid, maju, puiesteid, parke, mida igapäev võib seada eeskujuks. Meie ehituspoliitikas on omaks võetud uued põhimõtted: hakatakse ehita-ma rohkem teadlikumalt, arvestatakse ajanõu-deile vastava ja ratsionaalse korteri nõudeid,

„Kuke“ talu Tartumaal.

samuti ka kodusisustamise tööstuses võib rõõmustavalt märgata praktilisust, otstarbekohasust, omapära ja ilu, mis palju kaasa aitab meie kodukultuuri edasiviimisel. Meie kodude rajamisel on võrdlemisi sageli tarvitatud välismaa eeskujude, on käidud ja käiakse välismaa radade järgi. Loomulikult oleme sealt noppinud nii mõndki head, kuid oleme importinud ka palju võõrast, mis meie hingelaadile ei sobi. Meie oludele sobiva eeskujude võtmine välismaalt ei tee paha, on mõnikord soovitatav, kuid välismaaga liialdamine, välismaa alaline eeskujuks seadmine, kõige selle, mis sealt pärit, kiitmine ei ole kuidagi põhjendatud, vaid riiab meie rahvuslikku au ja iseteadvust. Seepärast võtame eeskujuks vaid seda, mis meil on kujundatud juba vastavalt meie hingelaadile, mis meile on omane ja kodune.

Kui meil maal, alevikes või linnus ringi vaadata, siis võime sageli näha luitunud värve, mahavarisenud krohvi, halle, arglikult kükitavaid hooneid, majapidamisi, kus puudub viljapuu- ja marjaaed, kohti, kus juba aastakümneid ja veel enam elatakse, kuid hoonete ümber pole ainustki puud ega põõsast, just nagu polekski majas peremeest ega perenaist. Loomulikult ei suuda nüüsgused kodud inimest enese külge kōita, vähe võivad nad pakkuda noorsoole. Need on kodud, kust esimesel võimalusel siirdutakse teisale, need on ka linnastumise algrakkudeks, need on seesmiselt külmad kodud. Kui neile kõrvutada korralik elamu, talund, kodu, kus hoolas peremehe käsi on nähtav, kus perenaisele arenenud ilumeel, siis esimesed neist süvendavad meis alaväärtuslikkuse, mahajäetuse tunde, kuna teistest hoovab meisse optimismi, elurõõmu ja julgust; need on kodud, mis seovad inimesi enese külge, kus armastatakse kodu ja maad, kus tõuseb terve ja elujatav noorus.

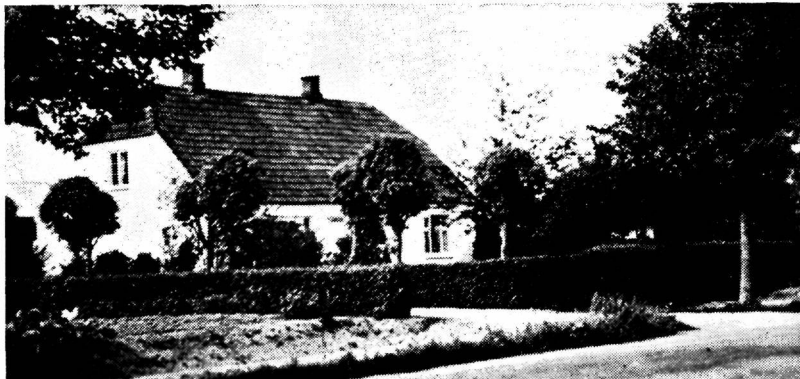
Seepärast peaks juba iga peremees, perenaine, iga elanik, kui tal vähegi võimalust ja tahet, oma kodu, oma maja, ka oma ajutist kodu ja ümbrust kaunistama ja korraldama, sest elamu ümbrus on nagu nimekaart, mis annab meile juba kaugelt, kodu küllastamata,

tunnistust peremehes, tema ilutundest, korramõistest ja sellest, kuidas elatakse sellises majas.

Kodumaa üldise välisilme tõstmine rahuldavale tasemele nõuab rohkesti korraldus- ja selgitustööd. Ja selles töös võiks meie politsei aparaatur teha suure töö üldsuse ja oma kasuks.

Meie rahva julgeoleku, hea käekäigu ja korra järele valvajaks on rohkearvuline politseiametnike pere üle maa. Komissar ja konstaabel kujundab enesest vastavalt jaoskonna ja rajooni keskuse, kelle poole pööratakse nõuküsimusega, kes on autoriteetseks kujuks ümbruses. Seepärast oleks politseiametnikel, eriti maakonstaablileil võimalus palju korda saata kodukaunistamise kasuks, kui aktsioonisse suhtuda heatahtlikult ja innuga. Konstaabel juhtigu tähelepanu puudusile, soovitades nende kõrvaldamist, olles nõuga abiks. Samuti tuleks rohkem rõhku panna komissariaatide, konstaablite asupaikade ümbruse kaunistamisele, sellega eeskujude andes, sellega juba oma asupaiga ümbrusega korramõistet, ilutunnet alla kriipsutada. Hästi korraldatud ja kaunis kodu istutab inimesisse juba maast-madalast distsipliini ja korratunnet, annab eeskujude edaspidiseks eluks. Kodukaunistamise kaudu võib riik rikastuda distsiplineeritud, korraarmastajate-kodanikega. Paljud konstaablid asuvad endiste mõisate südames, milledest paljud pärast mõisate jagamist oma ümbruselt on mahajäetud olekus, nagu hootetusse jäetud pargid, rohtu kasvanud kõnniteed, lagunevad aiad, mis ootavad korraldajat, hoolitsevat kätt, heaperemehelikku hoolt, organiseerijat, õhutajat. Siin võiks politseipere palju korda saata. Politseiametnike pere pangu esmajoones pearõhk oma asupaiga ümbruse korraldamisele, rajagem aedu, istutagem ilupuid ja -põõsaid ja kaunistagem asukohta ka siis, kui teada on, et asupaik pole jäädav, kuid tehtud töö kiidab tegijat ja jätab järglasile ilusa mälestuse eelkäijast!

Meil leidub üle maa veel küllalt korraldamata,

Taanis omab kodukaunistamine esmajärgulise tähtsuse. Pildil näeme tüüpilist taani talu, mis ümbritsetud viirpuid taraga. Sissesõidutee ääres on põetud pärnad.

lagedal, nagu alasti seisvuid avalikke rahvakogunemispaiku, seltsimaju, mälestusmonumente, ununenud, märkimata ajaloolisi kohti, varemeid, linnuseid ja vanu hiisi, kuid kõik nad vajaksid korraldamist, kaunistamist, ausse tõstmist, et kujuneda tõsisteks, kauniteks rahvakogunemise kohtadeks. Selliste praeguste ja muistsete ühiskogunemiskohtade korraldamise organiseerimiseks oleks politseinike abistav küsi väga teretulnud, sest meie seltskondliku elu keskuste välimuse korratus on riivav kogu ümbruskonna elanikele, need kohad peaksid olema kohaliku rahva, seltskonna korraarmastuse tunde peegeldajaiks.

Kodukaunistamise tööde juurde asudes, aedade rajamisel, ilupuude ja põõsaste muretsemisel ja istutamisel, hoonete ehitamisel, ei tee meie tööd aimuüksi endale, mõneks üksikuks aastaks, vaid aastakümnete jaoks, järgnevatele põlvetele, seepärast tuleks enne kodukaunistamise töödele asumist tutvuda selle töö materjalidega, abinõudega; meil peab olema selge ülevaade, mis meie tahame teha, kuidas tööd otstarbekalt ja ilunõudeile vastavalt läbi viia, meil peavad sihid, kavvad selged olema, tuleb enne kõike põhjalikult kaaluda, selgitada, et vigu ei juhtuks, sest alustatud tööd ümber teha, on raske, aegaviitev ja kulukas. Kavade väljatöötamisel kaasaitajaks on meil nõuandjate võrk Põllutöökoja ja Aiandus-Mesindus-Keskseltsi juures, kelle poole võiks nõuküsimustega pöörduda.

Ka i Jõkkomalt vasseldada maa-ala elamu ümber, siis kahjuks ei saa paljudel juhtumel vahet teha tulu- ja iluaia vahel, väga sageli need mõisted tegelikus elus on segiaetud. Tuluaed on varade produtseerimiseks, puu- ja köögivilja kasvatamiseks, kuna iluaia ülesandeks on inimeste väimsete, esteetiliste vajaduste rahuldamine.

Kõikjal elamu ümber, kus selleks vähegi ruumi, istutatakse tomateid, kurke, kartuleid, kapsaid ja nende vahel asub mõni lillepeenar, mis oma mõjult nende vahelt kuidagi esile ei saa kerkida. Mõjuta jääb ka lilled kuninganna — roos, kui ta asub kõrvitsakuhila või kurgipeenra kõrval, nii nagu ei saa esile kerkida moodne kirjutuslaud köögis, rääkimata treipingi asetusest magamistoas! Tulu ja iluaed olgu eraldatud, nii nagu magamistuba on elutoast lahus. Meie suvine elukorter — aed, kus veedame suurema osa suvisest vabast ajast, olgu planeeritud samuti üksikuteks osadeks, nagu elamu on ehitatud tubade järgi — siis suudab ta meile pakkuda mõnu ja ilu, siis suudab aed valdajale pärast väsitavat päevatööd olla tõsiseks puhkepaigaks ja külalisile mõnusaks vastuvõtukohaks.

Pärast aia planeerimist on järgmiseks tööks tuulevarju muretsemine, kaitseistanduse rajami-

Kuidas varustada konstaableid kantseleimaterjaliga?

Kehtiva korra järgi antakse igasuguseid kantseleimaterjale, nagu paberit, sulgi, tinti, registreid, natuuras mitte ainult prefektuuridele ja jaoskondadele, vaid ka konstaablitele. Pikaajaliste kogemuste varal olen jõudnud veendumusele, et lähendatud materjalide andmine konstaablitele natuuras ei ole küllalt sobiv ja otstarbekohane. Materjalid saadetakse välja Tallinnast prefektuuridesse, sealt jaoskondadesse ja rajoonidesse. Konstaablid harilikult viivad oma tarbed jaoskonnast. Väljaantud paber, mida kõige enam tarvatakse juurdluste toimetamisel ja mida riigi kulul antakse, on kollane ja vähe-sobiv. Kuna nõutakse, et juurdlused olgu kirjutatud puhtalt ja omaksid ühtlasi ilusa välimuse, on konstaablid sunnitud muretsema oma raha eest lineeritud ja valget paberit. Tindi transporteerimine sünnib samas järjekorras; kuid on juhtumeid, kus tint on teel ära külmanud, pudelid purunenud ja muul teel kõlbmatuks muutunud. Igale ametnikule on teada, et peaaegu iga inimene tarvitab isesugust ja isikupärast sulge. Riigi arvel antavate sulleiikide valik on väga piiratud. Palved teiste liikide saamiseks on jäetud rahuldamata. Et püsida ameti kõrgusel, olla kõigiti korras ja ära teenida ülemuse rahulolu, on konstaablid sunnitud oma kulul juurde ostma paberit, tinti, sulgi ja muid esemeid. Seega muutub ametniku varustamine kantseleimaterjaliga nimeliseks toiminguks.

Soovitav oleks, et paberi, tindi, sulgede, kuitatuspaberi, ümbrikkude jne. kantseleimaterjali natuuras andmise asemel makstaks konstaablitele tasu kindlaksmääratud normide järgi iga kolme kuu möödumisel. Rajoonide töörohkus on väga mitmesugune ja tasu suuruse kindlaksmääramiseks tuleb rajoonid vastavalt liigitada.

Lauajuhendid, registrid, postikande-raamatud ja muud sarnased raamatud, mis ülemuse poolt kinnitatakse, kuuluksid andmisele natuuras.

Tg.

ne aia põhjapoolsele küljele, milleks istutada kahes reas kuuski.

Samuti tuleb istutada ilupuud hoonete vahele õuele, mis oleks kaitseks tuleõnnetuste puhul, samuti iluks õuele.

Rõhku tuleb panna sissesõidu- ja külavaheliste teede palistamisele ilupuudega, õiges vahekauguses, näit. kolmnurk-istutamiseviisi puhul 10—15

Komissar J. Pender 50-aastane.

20. apr. s. a. pühitses Võru jsk. politseikomissar Jüri Pender 50 a. sünnipäeva.

Jüri Pender sündis 20. apr. 1887. a. Läänemaal Lihula vallas. Hariduse sai Haapsalu linnakoolis. Omavalitsuse teenistuses olnud alates 1. aug. 1905. aastast Paatsalu vallavalitsuse kantseleis kuni 1. apr. 1908. a. Sellest ajast peale teenis politseis ja kohtuametkonnas Vene valitsuse ajal kuni veebruarikuuni 1916. a., mil mobiliseeriti sõjaväkke, kus võtnud osa maailmasõjast ligi paar aastat. Eesti politsei teenistuses alates 15. nov. 1918. a. Kuni 15. jaan. 1919. a. Lihula miilitsajaoskonna kirjatöömehena ja alates 15. jaan. 1919. a. kuni 30. juunini 1932. a. politseikomissarina Lihula jaoskonnas ja kuni praeguseni Võru jaoskonnas.

Olnud pikemat aega Lihula Haridusseltsi esimees, Lihula Kaubatarvitajate Ühisuse kassapidaja, Lihula Ühispanga nõukogu liige ja esimees ja veel paljudes seltsides ja ühisustes. Kauemat aega olnud Lihula Tuletõrjeühingu esimees. Organiseerinud ja ellu kutsunud Lihula ümbruskonna valdades tuletõrjeühinguid, kaasa aidanud nende tegevuse arenemises ja elujõuliseks töstmises. Valitud Lihula Tuletõrje ühingu auliikmeks 1926. a. Praegu Võrus aktiivne liige kümnekonnas seltsis, Kaitseliidus rühmapealik, Võru Politseiametnike Kogu esimees.

meetrit, siis ei kannata maanteede korrashoid nende all, küll aga pakuvad nad ilu, varju ja vaheldust. Teede äärde istutatud puud peavad olema korraliku juurekavaga, sirge tüve ja hea krooniga, sest nende eest hoolitsetakse tavaliselt vähem kui koduläheduses olevate ilupuude eest.

Istutamiseks sobivad puude liigid, mille oksad ei alga maa lähedalt ja mis lehestikult hõredamad, näit. sobib meile istutamiseks vaher, pärn, jalakas, pihlakas, kask, tamm, lehis ja nuld.

Soovitav on istutada 4—7 a. vanuseid, 2—3 mtr. pikkusi puud, kusjuures elamu ümbrusse ja märkimisväärsesse kohtadesse sobivad rõõmsa-

muljelisemad ja võimsamad puud, nagu valgekuueline kask ja tamm.

Ilupuude ja -põõsaste sobivaks istutamise ajaks on meie oludes kevad — alates kohe pärast maapinna sulamist okaspuudega ja lõpetades lehtpuudega. Auramispinna vähendamiseks on soovitatav istutamisel osa lehtedest kärpida, kuna kõik suuremad tagasilõikamised tuleb teostada kevadel ja suvel. Tahetakse aga puud sügisel istutada, siis tuleb seda aegsasti teha, et nad veel enne külmade tulekut, enne maa külmumist suudaksid juurduda. Enne istutamistöödele asumist tuleb istutamisaugud mõni nädal varem valmis kaevata, et maa tuulduks, mis ergutab mulla bakterite tegevust. Kevadise istutamise puhul on kõige otstarbekohasem istutamisaugud juba sügisel valmis kaevata mulla murendamiseks. Puud ei tule kunagi sügavamale istutada, vaid sama sügavalt nagu nad enne kasvasid, seejuures arvestades mullapinna vajumist. Inetute müüride, seinte ja lehtlate katteks tuleb propageerida väänkasve: metsviinapuud või üheaastastest väentaimedest lillhernest, mungalille j. t., kuna poririkikaid, madalaid veekogusid tuleb varjata ja kaunistada leinavormidega, näit. leinapaju ja -saarega.

Tähtsamaks aia osaks on muru, mis oma ühtlase rohelise pinnaga moodustab ilusa vaate, millel rühmitatult kasvavad üksikud ilupuud ja põõsad ning piiravad vastavalt aiaplaanile madalhedkid. Hekitaimedest meie oludes sobivaiks on osutunud elupuud, osolad, lumimärjad ja jasmiiinid, kollased akaatsiad, sirelid, viirpuud jne.

Ilupuude ja põõsaste istutamisega meelitame kodu lähedusse ka palju laululinde, kes oma rõõmsa sädistamisega kergendavad murekoormat, toovad rõõmu koduümbrusse ja eriti kasulikud on mitmesuguste kahjulike putukate hävitamisel. Ilupuid ja põõsaid on otstarbekohasem ise kasvatada oma puukoolis, kuid see võtaks palju aega, enne kui taimed kasvavad istutamiskõlvuliseks. Seepärast oleks soovitatav käesoleval hooajal neid muretseda puukoolidest, parkidest, metsast või tellida kohalike metsaühingute ja metskondade taimeaedadest.

Pärast kodu lähema ümbruse kaunistamist ilupuude ja põõsastega, tuleb rõhku panna vanemate viljapuuaedade korraldamisele ja uute aedade rajamisele, mille teostamiseks erikirjandusest võib leida tulusaid näpunäiteid. Tähelepanu tuleb pöörata väravate ja tarade korraldamisele, kust kõrvaldada ja asendada katkised ja puuduvad puuosad. Suuremat rõhku tuleb panna hoone korraldamisele ja värvimisele, eriti viimase kaudu saaksime odavalt paljugi korda seada ja tõsta kodu üldilmet. Odavaimaks, hea kattevõimega ja ilmastikukindlaks värviks on rootsi värv, mis väga püsiv ja annab hooneile ilusa välisilme. Veel kättesaadavam on lubjaga värvi-

Komissar G. Uussaar 50-aastane.

Suvitushooaeg ligineb ja asutuses ollakse kibedasti ametis politseiametnike puhkeaegade reguleerimisega. Pöördusin sel puhul Politseivalitsuse direktori R. Veermaa j.t. poole mõningate selgituste saamiseks.

Millal kavatses Politseivalitsuse direktor puhkusele minna?

— Augustikuus, mitte varem! Olen varem Rahvuskogu töödega seotud ja teisiti ei ole võimalik seda küsimust lahendada. Juulikuus läheb puhkusele abidirektor, kes tahab osa oma puhkeajast veeta Narva-Jõesuus. Lähen kindlasti ka Narva-Jõesuhu, kuid osa puhkeajast olen oma talu ja korraldan talu majapidamist.

Aga poliitilise politsei inspektor K. Kirsimägi?

— Kavatsen sel aastal puhkusele minna septembrikuus, ent perekond läheb juba varem suvitama.

Aga kuhu?

— Perekond läheb kindlasti Narva-Jõesuhu, kuid minu puhkeaeg langeb sügisele ja siis vist küll enam sinna ei ole mõtet siirduda. Saab näha! Sellega lõppes lühike jutlemine inspektoriga.

Mis uudiseid poliitilises politseis?

mine nüi seest- kui väljastpoolt. Nende värvidega võib paljugi kodudes kaunimaks muuta, eriti kohtades, kus jõudu pole korraga ette võtta suuremaid ümberkorraldamisi ehitusalal.

Kodukaunistamise töö on aastaid kestev töö, siin jätkub tööd kõigile, eriti neile, kes tahavad teha seda tööd.

Kodukaunistamise aastail võtku igaüks oma kodu ja lähem ümbrus, oma jaoskond, rajoon korraldamisele. Oleks ilus, kui meil kujuneks traditsioon istutada puid teatavate perekondlike, ühiskondlike sündmuste puhul, näit. istutades pulmade, varrude ja muil sündmusil või tähtpäevil mälestuseks ilupuid, siis upuksid peagi meie kodud rohelusse ja nüi mõnelgi jääks ilus mälestus valgekuulisest kasest või vägevast tammest, mis kasvab ta majaukse ees!

Meie kõigi siht on kaunis eesti kodu — sinna poole püüame; kui kõik käed külge panevad, siis jõuame peagi edasi, siis muutuvad meie kodud kauneiks.

24. aprillil k.a. pühitses Lihula jsk. politseikomissar G. Uussaar oma 50-dat sünnipäeva.

Juubilar sündis Saaremaal ja sai hariduse eeskätt Kuressaares ja täiendas hiljem end iseõppimisega. Politseiteenistuse käik on tal väga pikk. Nüi astus ta politseiteenistusse 1922. a. ja võib k.a. pühitseda ka politseiteenistuse 15 a. juubelit. Tema teenistuskäik on väga kirju, kord teenis ta Petseris, kord Irboskas, siis Antslas, Narvas ja praegu on komissariks Lihulas. Juubilar on olnud hoolas politseinik ja on võtnud võimaluste piires osa ka seltskonnatööst. Soovime talle pikka iga ja palju õnne tema tähtpäeval.

Sain telefoniga kätte abikomissar Vartsi, kes lahkelt meid informeeris, kuna komissar Edesalu ei olnud kabinetis.

— Ei tea praegu uudiseid olevat. Askeldame nagu ikka igapäevaste töödega. Ootame kogu aeg puhkeaega. Praegu on asutuses käimas ametnike puhkeaja reguleerimine, sest kõigi soov on ju oma puhkeaega südasuvel veeta. Ometi ei ole see võimalik ja tuleb seejuures arvestada eeskätt, et asutus ei jääks ametnikest südasuvel tühjaks ja et ametnike soove õiglaselt rahuldada. Kes mullu said puhkeaja südasuvel, need peavad paratamatult nüüd kas varem minema või jääma hilisemale ajale.

Kas Narva-Jõesuhu puhkekodusse suvitama minejaid on palju ja kuhu kavatsete Teie minna?

— Peab nentima, et üsna rohkesti ja soovijate arv ületab kaugelt mulluse. Mina lähen puhkusele juulikuus, kuna komissar Edesalu läheb juba juunis. Meie mõlemad veedame oma puhkeaja N.-Jõesuus. Saadan abikaasa lapsega juba varem suvitama. Eriti lapsele on tarvilik pääseda välja võimalikult pikemaks ajaks Tallinna kliimast.

Kuidas argneb puhkehooaja ettevalmistus kriminaalpolitseis?

Sattusin parajasti kõnelema kriminaalkomissar Looverega.

— Jaa, kibe ettevalmistus on käimas suvepuhkuseks. Mina kavatsen minna puhkusele juulikuus, kui midagi ette ei tule. — Ja muidugi lähen Narva-Jõesuhu. Sinna siirdub ka terve rida ametnikke.

Meie riik on tulvil ilusaid ja vaatamisväärseid kohti ja suvituskurorte, ent kahjuks on nende reklaamimiseks tehtud vähe ja nad on oma ilu, võlu ja mõnusustega jäänud rahvast eemale. Võib-olla suuremaid kurorte teab igaüks, kuid vaatamisväärseid maakohti küll vähesed.

NARVA-JÕESUU.

Kevade saabumisega algas Narva-Jõesuus kibe askeldamine ja suvituskohas suuremad ümberkorraldused. Ei ole enam kaugel aeg, mil kohale ilmub külalisi. Looduslikult ilult on Narva-Jõesuu esimesi kurorte. Ta omab pika ja avara ranna ja ilusa pargi. Ei puudu ka lõbustuskohad ja meelelahutusvahendid. Nii võib oma puhkeajaga Narva-Jõesuus nii mööda saata, nagu see kellelegi meeldib. Siin võib puhkusel olles täiesti unustada oma igapäevase askelduse ja töö, võib elada kaasa lõbustusile ja võib nautida täiuslikku üksildust.

Narva-Jõesuus algab suvitushooaeg õige varakult ja kulminatsioonipunkti tõuseb see juulikuus. Suis ei mahuta enam igakord ruumid külalisi.

Narva-Jõesuus suvitab Politseivalitsuse direktor R. Veermaa. Narva-Jõesuus on riigiteenijail terve rida suvilaid, ent suurima arvu neist on enda alla võtnud politseiametnike puhkekodud. Üldse võime Polit-

6. jsk. politseikomissar A. Plink kinnitas, et sel suvel olevat Narva-Jõesuhu puhkusele minejaid tunduvalt enam kui mullu, küll läheb kordnikke ja ka konstaableid.

Pöördusin Paide jsk. poliseikomisari J. Tillingu poole, kes kavatses puhkusele minna juulikuus Narva-Jõesuhu. Paidest olevat Narva-Jõesuhu puhkusele minejaid üsna rohkesti.

seiametnike Keskkogu nimetada rikkamaks kinnisvarade omanikuks Narva-Jõesuus, kes omab tervelt neli suurt krunti, kus asub 8 suvilat kõrvalhoonetega. Puhkekodud kannavad nimetusi asukohtade järgi. Nii on kordnike ja eripolitsei agentide toredate puhkekodu nimetuseks Jõetare, konstaablite puhkekodu nimetuseks Meretare, komisaride puhkekodu nimetuseks Rannatare ja kõrgemate juhtide puhkekodu nimetuseks Pargitare. Möödunud aastal avati puhke-

Politseivalitsuse direktor R. Veermaa, kelle algatusel kutsuti ellu Politseiametnike Kogud ja puhkekodud.

kodud 22. juunil ja kogu suve kestel oli puhkekodudes suvitajaid 500 ümber. Käesoleval aastal kahtlemata tõuseb suvitajate arv. Möödunud aastal oli puhkekodudes esimeseks suvitajaks Tartu-Valga prefektuuri konstaabel Reinap. Saab näha, kes käesoleval hooajal on see õnnelik!

Puhkekodudes on praegu 300 voodit, millest 50 kuulub lastele. Ka politseinike lapsed ei tunne puhkekodudes viibides igavust, neile on korraldatud mängimiseks liivakaste ja hoolitsetud muude lõbustuste eest. Samuti võivad täiskasvanud harrastada vahelduseks mängu ja sporti, milleks abinõud kohale hangitud. Eriti elavat poolehoidu leidis mullu võrkpallimäng. Üksikute

Üks „Rannatare“ puhkekodudest.

tamise suhtes. Osalise ravikulu kannab Politseiametnike Keskkogu. See ei ole veel kõik. Selliseid kokkuleppeid tahetakse sõlmida ka Pärnus ja Kuressaares olevate ravilate omanikega.

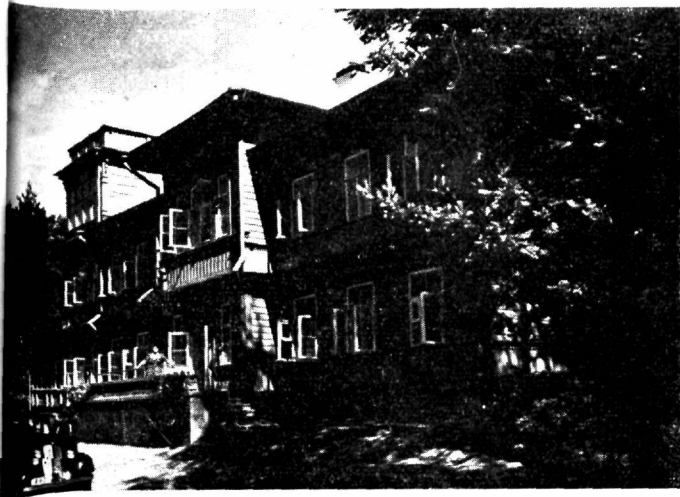
SUVEKUURORT PÄRNU.

Pärnu iga suvituskohana on üsna pikk, ent suurimaid teeneid selleks, et ta tänapäeval on saanud populaarseks kuurordiks, on Sotsiaalministril ja end. Pärnu linnapeal Oskar K a s e l. Pärnu on viimasel ajal saanud nn. väliskülaste-rootslaste meeldivaks kuurordiks. Palju pakub suvitajale iseenesest ilus ja puhas Pärnu linn nägusate parkidega. Viimasel ajal on Pärnu esinduslikku ilmet tõstetud silmanähtavalt ja sellel ei näi veel ees olevat ka piire. Igavene sagimine on käimas uue rannahotelli kallal, mis avatakse k. a. juunikuul alul. Ka askeldatakse agaralt sillaehitustöö kallal.

Pärnu on saanud kuulsaks oma mudaravilaga, missugust asutust juhivad tuntud arstid.

Puhkekodu „Meretare“.

„Pargitare“.

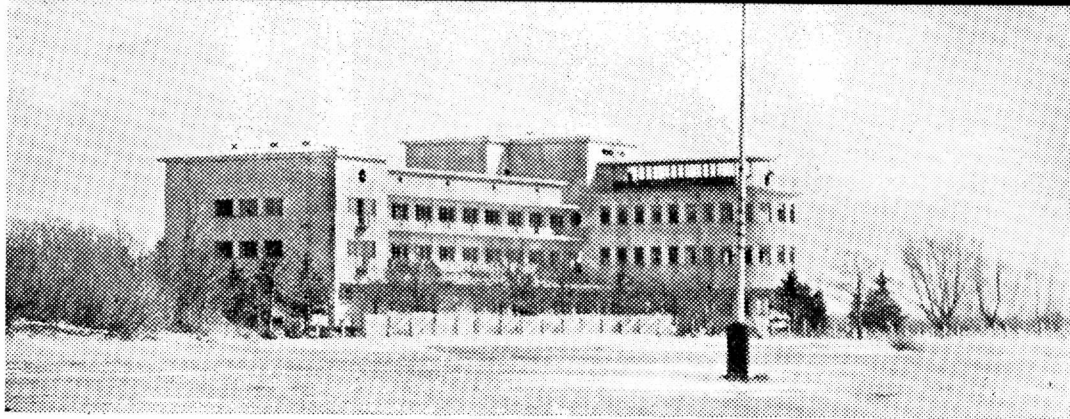
nais- ja meeskondade vahel korraldati isegi võistlusi ja daamidest olid mõned mängust näivõrd väimustatud ja hasardis, et treenisid ka öösiti!

Tuleviku kavatsusist võiks mainida seda, et Keskkogu juhatus kavatseb muretseda ka voodipesu, nii ei ole siis poissmehel küll suvitama minnes muud tarvis kaasa võtta kui kohver püsi-asjadega. — Ka on kavatsusel ehitada tennisväljakuid ja arendada veesporti. — Samuti tuuakse igasse tuppa jooksev vesi.

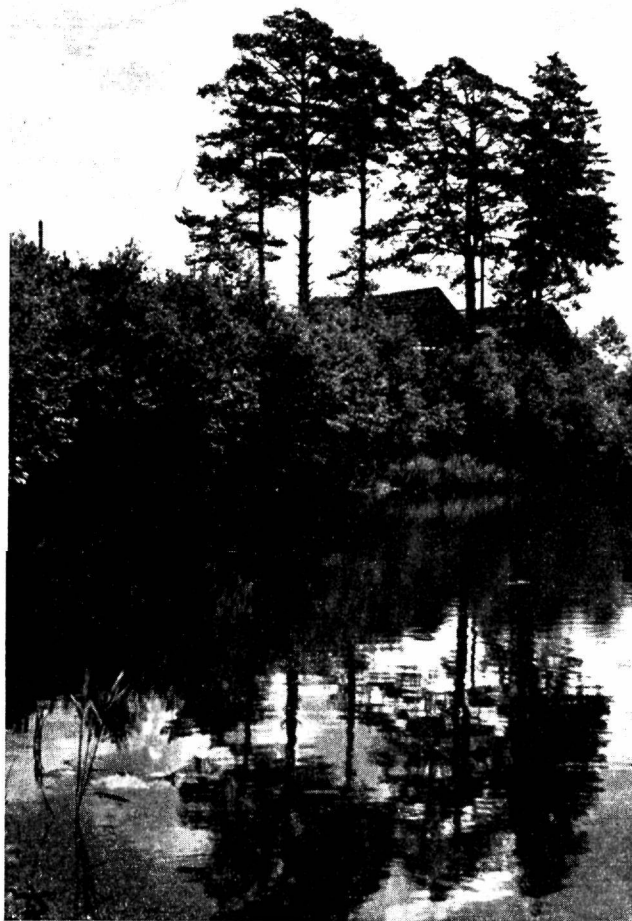
Käeoleval kevadel teostus puhkekodude ümbruskonna kaunistus ilupuude istutamisega. Ka korterites teostus mööbli jaotus stiili kohaselt. Nii leiab iga politseinik Narva-Jõesu puhkusele minnes eest ilusa kodu.

**
*

Praegu on Politseiametnike Keskkogu juhatusel käimas ravi-asutuste ja sanatooriumide omanikega läbirääkimised, et ametnikele võimaldada hõlpsamat ravi kättesaamist. Haapsalus asuva kindral J. Laidoneri nimelise sanatooriumiga on kokkulepe saavutatud 10 voodi kasu-

Uus rannahotell Pärnus, mille avamine toimub k.a. juunikuu algul.

Tõrva — Õhne jõgi.

Igatahes võib kokkuvõttes mainida seda, et Pärnu on suvitustlinn, mis tulvil lõbustusi.

Pärnus on suvepuhkuse saatnud mööda mitu suve järjest meie Rüügivanem K. P ä t s.

KURESSAARES RAVITAKSE TERVIST.

Kuressaare on ajaloo ja minevikuga linn. Ta on kuulus oma raviasutuste poolest. Siia valguvad inimesed, kes vajavad tõelist puhkust ja tervisparandust. Linnas asub mitu ravilat. Suvitajate arv tõuseb kulminatsioonipunkti juuli-

kuus. Praegu on kibedad eeltööd käimas suvitushooajaks. Keskmine suvitajate arv on alati olnud 1700 ümber. Merevesi on Kuressaares soojem kui kusagil mujal ja tervismuda on esmajärguline.

Kuressaares suvitaja võib välja sõites näha Saaremaa ja Ruhno saare omapära. Oleme nüi palju kuulnud Vilsandi linduderügist, ent oma silmaga ei ole seda näinud.

HAAPSALUS LÕBUTSETAKSE JA RAVITAKSE.

Haapsalu on meie vanimaid kuurorte, kus suvepuhkust veedab igal suvel palju rootslasi. Haapsalus on palju vaatamisväärseid kohti, suvitushooajal küllaldaselt lõbustusvahendeid ja kuulus kindral J. Laidoneri nimeline sanatoorium. Viimase kasutamine on soodustatud ka politseiametnikele.

Haapsala jõesoo peab meenutama seda, et aja jooksul on Haapsalus kujunenud välja nn. kindel suvitajate pere. Viimasel ajal on linnailu tunduvalt tõstetud ja ka suvitajate meelelahutuste eest väärilt hoolitsetud. Mõõdunud aastal valmis uus rannahotell. Haapsalu ootab ja on valmis vastu võtma suvevõõraid niihästi kodu- kui ka välismailt ja pakub neile kuulsat tervismuda, haruldaselt sooja merevett, pehmet kliimat, puhkust ja mõistlikku meelelahutust!

ELVA SISEMAA SUVITUSKOHT.

Elvas ei ole küll mudaravilaid, ent siiski võime teda nimetada tervislikemaks suvituskohaks.

Otepää — Juusa järv.

Kõrge ja kuiv männimets teeb Elva loomulikuks õhukuurordiks. Suvitajate arv Elvas on viimasel ajal aasta-aastaga tõusnud. Möödunud hooajal oli suvitajaid üle 1700. Peab mainima seda, et järjest suuremat poolehoidu on leidnud Elva tallinlaste keskel. Elva omab supelranna ja on korrastatud alev. Kohal leidub küllaldaselt pansioone, suvikasiino ja küllaldaselt kortereid. Supelbassein on eeskujulik.

Elvast Tartu poole asub *Peedu* suvituskoht, mis viimasel ajal on jõudsasti arenenud. Siin peatuvad peamiselt Tartu haritlased. Siin veedab oma suvepuhkuse keskmiselt kuni 1700 inimest.

UUSTULNUK TÕRVA.

Kuidagi ei saa mööduda Tõrva linnast, kus praegu 3000 elanikku. Tõrva on viimaseil aastail järjest kasvanud ja kujunenud ka suvituslinnaks. Ta on uustulnuk suvituslinnade hulgas selle poolest, et ta käesoleval kevadel ametlikult tunnustati suvituskohaks. Tegelikult on Tõrvas suvitajaid juba mitu aastat järjest olnud 700 ümber. Linn asub looduslikult ilusal kohal, omab kuiva kliima ja on ümbritsetud kauni männi- ja kuusemetsaga.

Mitte ainult Tõrva üksi, vaid kogu ümbruskond moodustab meie kaunima kodumaa nurga. Ei saa mainimata jätta, et Tõrvas on korterilolud lahedad ja toitlustamine odav. Ilus loodus ja tervislik kliima kutsuvad suvitajaid Tõrva.

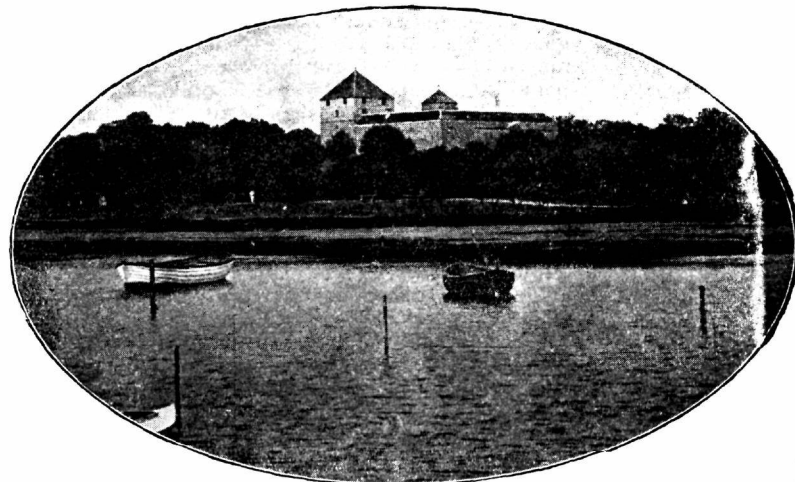
ILUS JA ARMAS PÜHAJÄRV.

Pühajärv oma kauni ja mitmekesise loodusega on võrratu. Ta on kujunenud meie vaatamisväärseks kohaks. Suvekuil ei ole seal muud kui igavene rahvaste rändamine. See algab juba kevadel. Pühajärvele kogunevad need puhkusele, kellele meeldib üksildus, ilus loodus ja vaikus. Alalisi suvitajaid on Pühajärv suutnud aastast vastu võtta 500 ümber. Alaline Pühajärve külastaja on olnud K. A. Hindrey, kes vaikselt Pühajärvel harrastab õngesporti.

Ei saa kuidagi mainimata jätta ka *Toila*, *Võsu*, *Vainopea*, *Rutja-Karepa* ja *Ranna-Pungerja* suvituskohti. Neis kohtades keerlebki suvekuil elu. Samuti sisemaal *Pikasilal* ja kaunis *Võrumaal*. — *Rõuget Võrumaal* võime täie õigusega nimetada meie tuhandejärvede-maaks. On raske nentida, palju on järvekesi Rõuges, kuid ametlik informatsioon kinnitab, et neid olevat seal 65. Tegelikult on seal neid kindlasti rohkem. Rõuge on Võrumaa ilusaim koht. Seal vahelduvad mäed ja orud, orgude sügavuses puhkavad vaikselt sügavad järved. Neid on seal piklikke, ümmargusi, igahel neist on omaette omapära ja välu. Mitte ainult järvi, orgusid ja mägesid ei ole rikkalikult Rõuge looduse rüpes, vaid ka jõgesid, ojakesi ja allikaid.

Kaunis Rõuge.

Vaade Kuressaarele.

Haapsalu supelrand.

Lp. tellijad!

Palume Teid lahkelt õigeaegselt teatada elukoha muutmistest, et ei tekiks raskusi ilmuvate numbrite kättesaatmisel.

Talitus.

Politsei

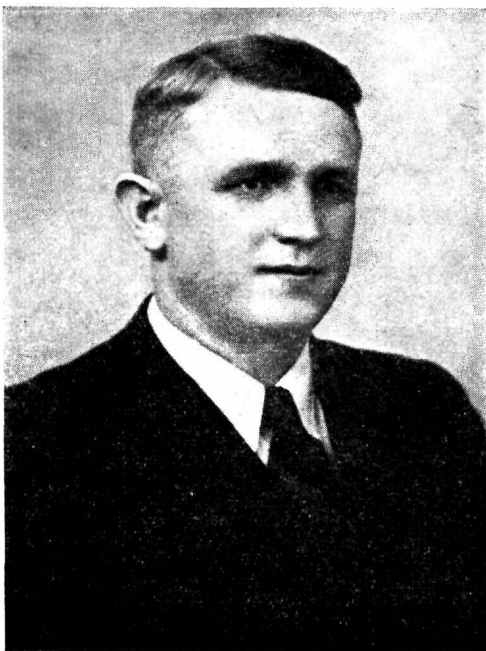
korraldamas gaasikaitset.

Kaasaja sõda ei peeta mitte ainult rindel, vaid sõjaraskused lasuvad samavõrdselt ka tagalal. Ajakirjanduses on tihti üles seatud küsimus, kus sõja korral on inimelu vähem hädaohtus, kas rindel korralikus blindaažis või rinde taga asuvas kaitseta elu- ja tööstuskeskuses.

Sõjategevuse tagalasse kannab vastaspoole lennuvägi. Tema relvadeks elanikkonna, materiaalsete varade, riigi- ja omavalitsusasutuste, tööstuste jne. vastu on lõhkepommid, sõjagaas, süütelu ja propaganda. Lõhkepommidega, mis oma kaalult ulatuvad kuni 2 tn, hävitatakse varasid, purustatakse vabrikuid, liiklemisõlmesid jne. ning pommikildudega tekitatakse kaotusi elanikkonnas.

Sõjagaasidega, peaaesjalikult väga mõjuvate sööbegaasidega, nagu yperiid, levisiid jne., tekitatakse suuri kannatusi inimestele ja loomadele (vaevaline surm, pimedaksjäämine jne.) ja paneakse normaalelu gaasistatud piirkonnas seisma pikemaks ajaks.

Kohutavamaid relvi on lennukelt levitatav süütelu, mida tekitatakse elu- ja tööstuskeskusesse heidetavate süütepommide (termiid-, elektroon- ja fosforpommid) abil. Need pommid on kerged, 0,5—5 kg, ja üks lennuk võib neid hulgaliselt kaasa võtta. Sattudes kukkumisel majapööningule, pomm lõhkeb ning süttib. Pöledes on pommil väga suur kuumus, kuni 3000° C järgi ja põlev mass süttab iga aine, mis üldse on võimeline tuld võtma. Kuna meie elu- ja tööstuskeskuste hoonestiku moodustavad enamikult puuehitused, siis on tuleoht sõja korral meil eriti suur.

Gaasikaitse inspektor mag. H. Arro.

Major R. Vaharo, Kodanliku Õhukaitse ja Tule-tõrje juhataja.

Enamvähem süütu lennuväe relvana tundub propaganda. Nimelt toimetavad vastaspoole lennukid rinde seljatagusesse propagandakirjandust ja lendlehti, milles ülistatakse oma võite, kutsutakse kodanikke üles sõja lõpetamisele, allaandmisele, vastuhakkamisele jne. Kuigi propaganda ei sünnita kodanikule silmaga nähtavat ohtu, on ta sama ohtlik relv kui süütelu, gaas ja lõhkepommid.

Et kodanikke ja nende varasid kaitsta sõja korral ja võimaldada riigi- ja omavalitsusasutustele oma tööd jätkata pommide lõhkedes, tuleb aegsasti, juba kauges rahuajal ette valmistada ja läbi viia rida töid, ilma milleta relvastamata ehk kodanlik õhukaitse pole mõeldav.

Meie kodanliku õhukaitse organiseerimisele asuti 1934. a. sügisel. Selle töö läbiviimine pandi politsei kui aparatuuri peale, kelle rahuajal ülesanded oma iseloomult on sarnased kodanliku õhukaitse ülesannetega sõja korral. On ju politsei esimene, kes ruttab kohale, kui kusagil mõni

Kursuslasi väljas gaasitumil.

sõjapäevilt mahajäetud pomm lõhkeb; samuti korraldab politsei abiandmist plahvatuste või gaasi mürgituste korral; ta on esimene kahjutule juures ja hoiab silma valvel kahjuliku propaganda ning kihutustöö arendamisel.

Kui rahuajal politseil tuleb kodanliku õhukaitse ülesandeid täita miniatüüris, siis sõjaohu lähenedes nad kasvavad mitmekümnekordseks. Et nende ülesannetega hästi toime tulla, selleks peab olema rahuajal põhjalikult ette valmistatud.

Kodanliku õhukaitse organiseerimistöödega politsei keskasutuses on juba jõutud nii kaugele, et on võimalik nende tööde teostamist ja läbiviimist laiendada kohapealsele politseiasutusele. Selleks oli tarvis moodustada igasse asutusse vastava ettevalmistusega juhtide kaader, kes teostaks kohal politseiametnike väljaõpet kodanliku õhukaitse alal ja organiseeriks seltskonda endakaitse korraldamisele õhurünnakute vastu.

Gaasikaitse inspektor selgitab hapnikuaparaadi tegevust.

Gaasiülirikondadesse rõivastumine.

Esimene sellesarnane politsei-instruktorite kursused korraldati Politseivalitsuse poolt käesoleval aastal 19.—26. aprillini Tallinnas. Kursused avas direktor R. Veermäe, kes muu seas tähendas, et käesolev kursus on politseile korraldatud eraldi esmakordselt, mistõttu omab teatava ajaloolise vääringu. Politsei õlgadele langeb edaspidi peaaraskus kodanliku õhu- ja gaasikaitse organiseerimises ja kodanike ettevalmistamises, milleks peab aga politsei ise eelkõige olema selleks väljaõpetatud ja ettevalmistatud. Kursuse kestvus oli 40 õppetundi ja tema eesmärgiks oli — anda praktilisi kogemusi õpilastele gaasikaitse abinõude käsitamisoskuses ja kursuste organiseerimises kohal. Sellest tingituna oli kursus rohkem praktilise iseloomuga, kuna teoreetiliste õppetundide arv oli kokku surutud miinimumini.

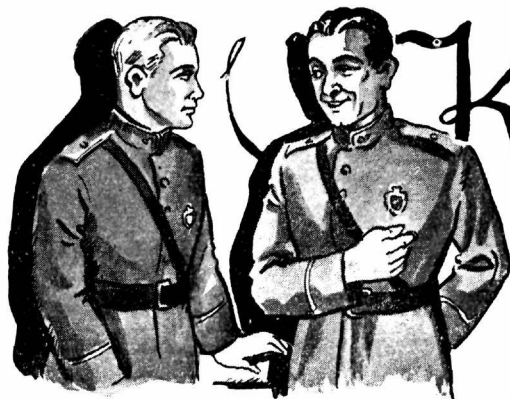
Kursusest võtsid osa ja lõpetasid järgmised ametnikud: Tallinna-Harju prefektuurist: abikomissarid R. Kivimäe, V. Pöder, J. Reio, L. Aenlo, A. Samalo, A. Ruusa, V. Melsas ja A. Kahu, konstaablid A. Pärj, E. Mardna, J. Tarto ja O. Olvin; Tartu-Valgla prefektuurist: abikomissarid L. Haugas, E. Raig, K. Liivrand, V. Hõbe ja konstaabel K. Kallas; Viru-Järva prefektuurist:

abikomissar K. Retsnik, konstaablid H. Ott, V. Viik, A. Meisalu, A. Anelin; Narva prefektuurist: abikomissar V. Pärli, konstaablid J. Nurk, S. Etverk ja M. Päärson; Viljandi-Pärnu prefektuurist: abikomissarid A. Sooveer ja V. Krims, konstaablid H. Paim ja A. Kaarsoo; Petseri-Võru prefektuurist: abikomissar E. Karsna, konstaablid R. Saluri ja E. Heinrand; Läänemaal Saare prefektuurist: abikomissarid K. Noor ja T. Saarepera; Raudteede prefektuurist: konstaablid H. Sirgoja, K. Lillsaar ja V. Juurvee. Kokku 38 politseiametnikku.

Kuigi kursus oma õppetundide arvult oli lühike, seda vaheldusrikkam oli õppetöö ja seda suurema innuga püüdis iga õpilane õppetundidest noppida viimse õppetera. Kursus korraldati oma ruumide puudusel linna pitsimaja õppesaal, kus oli kursantidel kasutada moodsad politsei gaasikaitse õppevahendid. Kursuse kestes ekskursiiviti pealinnas asuvaid lennuväeüksusi, kus tutvuti aktiivsete õhukaitse relvadega; tutvuti Pioneerpataljoni „g“ üksustega, laboratooriumidega, meteoroloogiajaamadega jne.; vaadeldi Lindamäe all äsja valmisaanud kollektiivabiandmise punkte, Punase Risti „g“ varjendeid jne. R—o.

Süütepommi demonstreerimine.

Kahrekõne

1. politseinik: Teadus, vana vennas, teeb ikka hüppeid päris 7-kilomeetri-saabastega. Kas sa oled näinud, tead, sääraseid piima-, puljongi- ja lihaaseaineid — niisuguseid tillukesi vürflikesi?

2. politseinik: Ega näinud just pole, aga kuulnud ikka üht-teist. Mis siis nendega lahti on?

1. pol.: Lahti pole veel midagi. Aga kui hakata mõtlema, tundub päris imelikuna, et kui neelad alla ühe niisuguse piimavürflikese, mis paras korraliku mehe hambaauku, on sul samapalju vitamiine keres, nagu oleksid joonud mitu liitrit piima. Väikene küll, aga näed, mitme liitri eest käib. Pagana kahju kohe, et meil siin neid ei tarvitata. Aga Ameerikas, tead, olevat päris harilik toit.

2. pol.: Ameerikas! Noh, mis sellest kõnelda!

1. pol.: Einoh, aga kujuta ikka ette, kui Ameerikas juhtuks olema mõni samasugune piimasõber, nagu meie „Maa ilma Kristjan“ — noh, temal oleks siis üsna lihtne mõne korraliku karja nädalast piimatoodangut endaga vestitaskus kaasas kanda.

2. pol.: Ei temal siis poleks vaja kuhugi piimapoodi minna, vaid patseeriks oma teed, pistaks aeg-ajalt mõne vürflikese suhu ja jälle oleks paar liitrit piima sees. Kas nii lihtsalt või?

1. pol.: Nii lihtsalt jah!

2. pol.: Hm. (Vaikib natuke.) Aga kui see teadus niisuguste sammudega edasi rühbib, tuleb viimaks aeg, kus antakse puhkuse asemel hoopis kuu aega igapäev paar vürflikest. Võtad, ütleme, üht sorti vürflikese — kohe säärane tunne, nagu oleksid jalutanud terve päev männimetsas. Proovivad teist sorti — puhbas karastav merevesi. Kolmanda sordi maitsmise järel hakkad juba nahka ajama, nagu oleksid terve päev pleekinud päikese käes. Mis sa ütled nende vürflite mõju kohta, ehee?

1. pol.: Hahaa! Et mida mina ütlen? Ei muud, kui ega pead maksa longu lasta. Seni tunneme ikka rõõmu ehtsast männimetsast, ehtsast päikesekullast, ehtsast mereveest ja ühesõnaga ehtsast puhkusest. Vähemalt seni, kuni neid vürflitena ei tule tarvitama hakata. Aga muu

seas, kuna puhkusest on jutt, kuhu sa siis puhkuse ajaks sõidad? Sul ju varsti puhkus.

2. pol.: Vaat, see asi on veel lahtine.

1. pol.: Ah lahtine?

2. pol.: Lahtine jah. Naine, näed, ütleb, et tema tahab sinna minna suvitama, mina ütlen jälle, et tahan tänna minna suvitama. Ja nii meie polegi veel jõudnud õigele otsale. Ei tea, kuidas suvituskohtades tubadega on?

1. pol.: Ilusat hinda igatahes maksavad. Ja siis... hahaa...

2. pol.: Mis siis?

1. pol.: Ja siis, näed, oleneb ka sellest, kuhu sa satud. Mina paari aasta eest sattusin suvitades ühe saksiku tante juurde. Oli seal alles majakord! Teppichile — justament teppich ja mitte vaip — nii siis, teppichile astuda ei tohtinud. Üldsegi mitte. Sellest pidi üle hüppama. Sest see olevat tema kalli mehe ainus pärandus ja seda

Sellest pidi üle hüppama.

pidi ilusasti hoitama. Nojah. Kõhida ka ei tohtinud toas — pidi minema välja hoovivärava taha. Muidu see võis rikkuda ta majarahu. Jajah, ja kõvasti hingamine oli kah keelatud, ja raamatute lugemist peale Courts-Mahleri pidas ta talumatuks maitselageduseks. Hoidku jumal niisuguse kõva ornungiga majja sattumast!

2. pol.: Aga siis võib ju võtta uue toa...

1. pol.: Nojah, miks ei või, kui võtta on. Aga kas sa arvad, et suvituskohtades muud ei tehta, kui oodatakse käed süles, millal härra suvatseb suvitama tulla, et siis kohe krapsti ukse juurde karata, et olge lahked, justament teie järgi ootasi-

megi! Ei, vennas, nii see asi ei lähe. Aga miks sa Politseiametnike puhkekodusse Narva-Jõesuho ei taha minna?

2. p.o.l.: Kes ütles, et ma ei taha? Ma ütlesin, et asi on lahtine.

1. p.o.l.: Lahtine, lahtine! Kui ta on lahtine, siis pane kord kinni ja sõida Narva-Jõesuho puhkekodusse. Sinna sa jalutad ikka sisse nagu peremees oma majja. Tead, vahest seal olles hakkab päris tõesti sihuke tunne, nagu sina oleksidki selle peremees. Või... või noh, nagu oleks sa sõitnud oma vanematele külla. Tõsijutt, nihuke kodune tunne poeb kohe südamesse. Nüüd ollakse kibedasti ametis kodude sisustamise ja kaunistamisega. Nii et ühesõnaga tehakse kõik, et sa tunneksid ennast seal, nagu troonilt astunud Walesi prints. Ja seal, tead, oled ikka alati oma ametivendadega koos. Usu, see on üsna lustakas olemine!

2. p.o.l.: Narva-Jõesuho... nojah. Aga mu naine armastab rohkem üksildust.

1. p.o.l.: Ah päris üksildust? Inimesi üldse ei taha kohe näha?

2. p.o.l.: Einoh, nii ka just mitte. Vahest, kui nii öelda, meeldib talle päris hästi lõbus seltskond.

1. p.o.l.: No siis, kulla sõber, sa paremat paika kui Narva-Jõesuho üldsegi ei leia. Kui sa tahad, võid lastele teha niisugust peitemängu, et ükski tont sind üles ei leia. Ja kui sa tahad, võid nii üksikusse paika pugeda, et lõpuks hakkad isegi uskuma, et oled merehädalisena sattunud mõnele inimtühjale saarele.

Aga kui sul isu tuleb jälle mõnda pitsipalli kaasa teha — siis, luba lahkelt, pole ka paremaid võimalusi kui Narva-Jõesuho.

Puhkekodudel on oma pargid ja võrkpalligi võid tagada nagu süda lustib, rääkimata muust ajaviitest. Ning kust kohast, luba küsida, leiad nii võrratuid metsi ja kus on parem plaash kui seal?

2. p.o.l.: Sedan'd küll... Ma...

1. p.o.l.: Mis, sa?

2. p.o.l.: Ma hakkan juba uskuma, et see on nagu vürfel.

1. p.o.l.: Mis asi on vürfel? Ei saa sinust hästi aru.

2. p.o.l.: Noh, see puhkekodus suvitamine ikka! See on nagu üks neist suure mõjuga vürfleist, millest meil enne jutt oli. Ühesõnaga, sinu jutust sain aru, et paar lühikest nädalat suvitamist Narva-Jõesuho puhkekodus mõjub samuti, nagu kolm pikka kuud suvitamist mujal.

1. p.o.l.: Selge! Millisele otsusele sa veel jõudsid?

2. p.o.l.: Vaat' sellisele otsusele, et ma veel täna annan sooviavalduse sisse Narva-Jõesuho puhkekodus suvitamiseks.

Ilmus

K. Saarmann'i ja K. Matto

Kriminaalseadustik.

Kommenteeritud väljaanne.

Autorite kirjastusel ilmumus kriminaalseadustik kommenteeritud väljaandena. Raamat on trükitud heale paberile, 414 leheküljelise ja nügusus köites. Hind 10 krooni.

Kriminaalseadustik on meil varemgi ilmunud eraväljaandena, kuid need on olnud nn. katseteosed käesoleva raamatu kõrval. Nimetatud teos annab esmakordselt kommenteeritud märkmeid meie kehtivale kriminaalseadustikule. Nagu autorid raamatu eessõnas mainivad, on märkmed asetatud süstemaatiliselt Kr. S-u vastavate paragrahvide alla. Kriminaalseadustiku kommentaarid esinevad selles raamatus süstemaatiliste kommentaaridena, mis on tingitud sellest, et see tagab enam ülevaatlikkust ja teostab materjali kokkusurumist, väldib seega materjali paisuvust ruumis. See omab äärmiselt tähtsa seisundi raamatu käsitleja juures.

Kuna raamatu koostajateks on meile kõigile üldtuntud ja autoriteetsed nimed, kes teose koostamisel on kasutanud materjalina eeskätt kriminaalõiguse vastava küsimuse suhtes enamvähem vastuvaidlematuks saanud seisundeid, mis kooskõlas vastavate KrS. normidega, ja selle kõrval meie Riigikohtu praktikat KrS. suhtes ja meie autorite teoreetilisi töid üksikute küsimuste kohta KrS alalt, siis tagavad need asjaolud teose tõhususe ja väärikuse. Teos on igatahes võimalikult põhjalikult väimistletud.

Raamat sisaldab sisukorra, mis hõlbustab teose käsitlemist, toob ära lühendeid, KrS tähestikulise sisujuhi ja meie KrS lühikese ajaloolise ülevaate. Kriminaalseadustik koosneb kahest osast, s. o. üld- ja eriosast, kuna sellele lisaks leidub teoses väljavõtte Kriminaalseadustiku kehtimapanemise seadusest, erikriminaalseadusi, nagu Hispaania kodusõjast osavõtu keeluseadus ja Hispaaniasse sõitvate kaubalaevade kontrollimise seadus. Peale selle tuuakse ära selles väljavõtetes Kriminaalkohtupidamise seadustikust, distsiplinaarseadustik, politsei distsiplinaarseadustik, armuandmisalvete esitamise korra määrus ja võrdlustabelid. Viimaseis leidub võrdlustabel KrS ja U.N.S., N.S. ja Rahukohtu nuhtlusseadustega; N.S. võrdlustabel KrS-ga ja U.N.S. võrdlustabel KrS-ga.

Raamat peab leidma oma väärikuse tõttu teed mitte ainult juristide peres, vaid ka nende riigiametnike keskel, kes tegelevad üldse kriminaalseadustikus ettetulevate küsimustega.

H. P.

„Politseilehe“ kaastöölisele!

Palume edaspidi käsikirjadele märkida, kas kaastöö on tasuline. Vastava märkuse puudumisel jääb kaastöö tasu alla arvamata. Tarvitamata käsikirju alal ei hoita ja ei tagastata, kui neile pole lisandatud saatekuludeks postmarke. T o i m e t u s.

Tartu Politseiametnike Kogu tegevusest.

ED. UDUSTE.

Püüan nende ridadega alljärgnevalt anda lühikese ülevaate Tartu Politseiametnikkude Kogu senisest tegevusest.

Tartu Politseiametnikkude Kogu asutamiskoosolek peeti 2. mail 1936. a. Et uue organisatsiooni asutamise vastu valitses laialdane huvi, seda tõendas juba erakorraliselt rohke koosolekust osavõtjate arv. Asuti seisundile, et Kogu eesmärkide edukaks saavutamiseks tuleb ellu kutsuda neli sektsiooni järgmiste nimetustega: kultuur-, laske-, spordi- ja muusika-laulusektsioon.

Juhatusel jäeti edaspidiseks teotsemiseks ja organiseerimiseks vabad käed, kusjuures avaldati soovi, et juhatus teotseks endise Spordiringi eelarve piires ja koguks raha, millega hiljem oleks võimalik üürida ja sisustada Kogu ruume.

Juhatusel esimeheks on põhikirja alusel prefekt V. Roovere, abiesimeheks valiti kriminaalkomissar A. Tillissoo ja teisteks juhatuseliikmeteks: abiprefekt M. Laas, komissarid A. Juhani ja K. Türk, sekretär E. Uuste ja konstaabel E. Klink.

Juhatus määras sektsioonidele ajutised juhatused, kuni kodukordade vastuvõtmiseni, ja alustas sektsioonide kaasabil kohe tööd uutal alustel, mis on kaugelt avaramad endiste organisatsioonide piiratud alustest.

Endise Politsei Spordiringi likvideerimise puhul võeti likvideerimiskomisjonilt Kogule üle Spordiringi vara ja kr. 1.762,38 raha, millest 100 kr. anti edasi Valga Kogule. Spordiringi vara ja raha jäid Kogu esimeseks tegevuskapitaliks, millele lisandusid igakuised osamaksud liikmemaksudest. Käesoleval ajal on Kogul pangas hoiul üle 4.200 krooni. Kogul on 255 tegevliiget.

Riigilt renditi Ööne t. 13 asuv puu- ja juurviljaaed, mis oli poolmetsikus seisukorras. Aeda rajati omal jõul talgute korras kruusatatud ja liivatud teid, istutati lilli, puid ja põõsaid, rajati õppeplats, võrkpalli mänguplats, võimlemiskange ja ronimisredelid, laste mänguplats ja liivakaste, pöörkiik, valmistati ja seati üles istepinke. Poolmetsikust aiast kujundati nn. politseiaed, mis oli suvel politseiametnike ja nende perekonnaliikmete koosviibimiskohaks. Samas korraldati ka riviõppusi ja võrkpallimänge ning viidi läbi politsei kehalise kasvatuselise harjutusi. Samuti korraldati seal ühine õunte söömine politseiametnikele, nende perekonnaliikmeile ja ajakirjanduse esindajatele.

Ülejäänud õuntest ja marjadest valmistati Kogule rohkesti koduveini, mida kasutatakse omavahelisel koosviibimisel.

Sügisel valmistati nimetatud politseiaeda veel oma tenniseväljak, mis tehti samuti talgute korras omal jõul. Tenniseväljaku ehitamiseks aitasid lahkesti kaasa ka teised asutused, eesotsas Tartu Linnavalitsusega, mitmesuguse materjali andmise näol. Nii et väljaku ehitamine läks maksma Kogule ainult veidi üle 200 kr.

Suvel korraldati väljastpoolt palgatud instruktori B. Alandi juhatusel ujumise, uppupa ja päästmise ning elluäratamise kursused, millest võttis osa kõik Tartu linnas teenivad politseiametnikud kuni 35 a. vanuseni.

Ka kergejõustiku alal võimaldati Tartu linna spordiväljal vabatahtlikku sportimist 2 tundi nädalas.

Sügise ja talve hooajaks üüriti ülikooli võimla 2 kolm tundi nädalas kõigile meesametnikele

kasutamiseks, kus esimesel pooltunnil on sunduslik võimlemine instruktori juhatusel ja teisel pooltunnil vabal valikul kas pallimäng, poks, maadlus või tõstmine. Peale selle üüriti ka Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi võimla 2 kaks tundi nädalas, millest üks tund kuulub kasutamisele konstaabelitele ja kõrgemaile politseiametnikele, teine tund naisametnikele ja politseiametnike abikaasadele.

Sügisel toimunud laskevõistlusile ja politsei kehaliste võimete katseile pani Kogu välja väärtuslikud auhinnad: eriauhinna parimale laskurile, mille võitis Mustvee jaosk. politseikomissari asjaajaja B. Järlik, 5 auhinda parimaile laskureile vintpüssist, 5 auhinda parimaile laskureile püstolitest ja 5 auhinda parimaile politsei kehaliste katsete sooritajatele.

Peale selle panid laskevõistlusile rändauhinnad välja Tartu Linnavalitsus — väärtusliku hõbekarika ja Tartu Maavalitsus — väärtusliku hõbekannu.

Esimese võitis esmakordselt Tartu linna 1. politseijaoskond ja teise — Mustvee jaoskond. Rändauhinnad anti prefekt V. Roovere'le üle Tartu linna pea kindral A. Tõnisson'i ja Maavalitsuse esimehe O. Pärliin'i poolt.

Järjekindlate ja hoolsate harjutamiste tulemusena tõusis üldine lasketase palju kõrgemale, kui see varemalt prefektuuri ajaloos kunagi olnud.

Detsembrikuus asutati Tartumaa 1. politseijaoskonna juurde suusajaam ning töötati välja selle kasutamise kodukord. Suusajaamast võivad saada tasuta suuski kasutada kõik politseiametnikud. Lume tufekuga atustati kohe suusasportide alal elavat tegevust.

Võrdlemisei elavat tegevust on näidanud puhkpillide orkester ja meeskoor, kuigi koosseisu vaheldumine on tekitanud nende arengus teatavaid takistusi.

Orkester koosneb praegu 20 mängijast kants. am. O. Jõelaid'i juhtimisel. Orkester esines avalikult 17 korral, olles kutsutud mängima ka väljaspool Tartut (Petseris, Põlvas jne.).

Meeskoor teotseb konstaabel E. Kink'i juhtimisel. Kooris on praegu 36 lauljat. Möödunud aastal peeti 29 kooriharjutust.

Ka võib rahule jääda Kogu raamatukogu senise arenguga. Kogu asutamisest kuni aasta lõpuni täiendati raamatukogu 279 uue köitega, nii et 1. jaanuariks s. a. oli raamatukogus juba 524 raamatut. Sama aja kestel loeti raamatuid ilukirjanduse alalt 838, õppe- ja teadusliku kirjanduse alalt — 76 ja lastekirjanduse alalt — 89.

Lugejaskonna moodustavad suuremalt osalt politseiametnike abikaasad; lastekirjanduse lugemisel avaldasid suurt huvi ja elavust politseiametnike lapsed.

Möödunud suvisest väljasõitudest võiks mainida ekskursiooni Narva-Jõesuho politsei puhkekodude avamisele, millest võttis osa 85 politseiametnikku ja perekonnaliiget.

Puhkekodusid kasutasid esimesel aastal suvitamiseks lühemat või pikemat aega 57 Kogu liiget, neist paljud perekondadega.

Kogu tegevuse tähtsamaks ürituseks tuleb pida Politseivalitsuse poolt lubatud korjanduse edukat läbiviimist, mis pani kindla aluse Kogu edaspidisele teotsemisele. Korjandust toimetati

100 korjanduslehega kuni 1. jaanuarini, mille puhast ülejääk kr. 3.239,89 ja hulk asju.

Ka käesoleval aastal on püütud tegevust jatkata endises suunas ja rohke kutsetöö kõrval pole unustatud võitlust Kogu edaspidise arengu eest. Kuna seni pole korda läinud muretseda Kogule sobivaid ruume, siis alustati liikmeskonnale klubiõhtute korraldamist kord nädalas Ühistegelaste klubi ruumes, Holmi t. 12. Sinna tullakse omavahel kokku iga neljapäeva õhtul, peetakse lühireferaatide, korraldatakse mitmesuguseid seltskondlikke ajaviitemänge jne.

Maalt linna sõitvatele Kogu liikmeile on võimaldatud odavahinnaline ööbimine Noorte Meeste Kristlikus Ühingus, Vallikraavi t. 23. Tasuda tuleb üksikult 1 kr. ja grupiviisi 75 senti isikult ööpäeva kohta. Samas on võimaldatud ka toitmine hinnaga kr. 1,25 päevas.

Samuti on „Vanemuise“ teatraliitsuse lahkelt vastutulekul võimaldatud Kogu liikmeile ja nende perekondadele 50% hinnaalandusega pääsmete hankimine „Vanemuise“ teatrietendusile.

Mõnd Tartu Politsei Hoiu- ja Laenukassast.

Kassa asutamise mõte kerkis üles 1928. a. ühe grupi Tartu-Valga Prefektuuri politseiametnike poolt, kes töötasid välja põhikirja ja kutsusid kokku esimese koosoleku, kus vaadati põhikiri läbi ja tehti ülesandeks kom. A. Sarapile, kom. J. Kodresele ja van. assist. M. Marksonile põhikiri Siseministeeriumis registreerida, mis sündis 20. nov. 1928. a.

Kassa ülesandeks on võimaldada oma liikmeile kapitali kogumist igakuuliste sissemaksude näol ja laenude saamist. Esimesel peakoosolekul 14. veebr. 1929. a. määrati kindlaks sündissemaksude suurus, nimelt: liikmed palgaga kuni 75 kr. maksavad iga kuu 2 kr. sündissemaksu, palgaga 80—100 kr. — 3 kr., palgaga 101—155 kr. — 4 kr. ja palgaga üle 155 kr. — 5 kr. See summa on vaid alammääraks.

Esimesel tegevusaastal oli kassal raha vähe, ja et kõigile laenusoovijatele vastu tulla, siis tuli neil leppida väikeste summadega, kuid aasta-aastalt paranes olukord ja praegu annab kassa laenu kuni 3-e kuu palga suuruseni. Laenu tasumine kassale sünnib kas iga kuu võrdsetes osades palgamaksmise päeval või üle kolme kuu ja vähemalt 10% laenu algsummast. Osamaksu suurus on 20 krooni ja lisavastutus 40 krooni. Kassast lahkunud liikme sündissemaksud ja osamaks makstakse temale välja pärast lahkumisaasta aruande kinnitamist, kuid kassa nõukogule on jäetud õigus liikme põhjendatud palvel temale sündissemakse ka varem välja maksta, kui kassa seisukord seda lubab. Kui liikme sündissemaksude summa ületab tema kolme kuu palga, siis on liikmel igal ajal õigus nimetatud määra ületavat summat välja võtta.

Aruande järgi oli kassal tulusid kr. 1.337,10 ja kulusid Kr. 960,41 seega puhaskasu Kr. 376,69, millest otsustati kanda tagavarakapitali arvele 20% ehk Kr. 70,94, maksta osakapitali dividendiks 3% ehk Kr. 72,60 jne. Aasta algul oli kassal 143 liiget, aasta kestel tuli juurde 20 ja lahkus 28 liiget, seega jäi aasta lõpuks 135 liiget.

1937. aasta eelarve on tasakaalus Kr. 1100,—.

Politseiametnikud murdmaa'ooksu harrastamas.

Maikuu esimesil päevil korraldavad politsei spordiorganisatsioonid üle riigi politseiüksuste vahelised võistlused 5 km murdmaajooksus. Võist-

Elva supelrand.

lused korraldatakse seitsmes prefektuuris, kusjuures igas piirkonnas asuvad politseiüksused võistlevad omavahel. Võistlused korraldatakse kohtadel Politseiametnike Keskkogu Spordisektsioonilt väljatöötatud võistlusmääruste kohaselt, Politseiametnike Keskkogult väljapandud rändauhindadele.

Rändauhindu on Politseiametnike Keskkogu annetanud nimetatud võistluste korraldamiseks Tallinna, Tartu, Petseri, Viljandi, Haapsalu, Rakvere ja Narva Politseiametnike Kogudele, kui võistluste korraldajatele. Rändauhinna jäädavaks omandamiseks peab üks pol.-üksus selle võitma 3 korda.

Seni saabunud osalisil teateil leiavad võistlused aset järgmisil tähtpäevil:

Tallinnas	—	2. mail s. a.
Petseris	—	6. „ „
Rakveres	—	4. „ „
Narvas	—	8. „ „

Narva Politseiametkonna Hoiu- ja Laenukassa tegevusest.

Narva Politseiametkonna Hoiu- ja Laenukassa m. a. tegevus oli küllalt hoogne.

Aruande järgi oli kassal 1936. a. tulusid Kr. 752,16 ja kulusid Kr. 734,16, seega puhaskasu Kr. 18,—, millest otsustati maksta tagavarakapitaliks Kr. 11,— ja 1937. a. tuludesse Kr. 7,—

1937. a. eelarve on tasakaalus Kr. 880.—

Kassa nõukogus on prefekt L. Kane, komissar P. Kirss, konst. K. Varendi, krim.-pol. assistent A. Piirisild, aadressbüroo juhataja M. Petzner ja krim.-politsei van.-assistent P. Kompus.

Tänavu täitub 10 aastat Narva Politseiametkonna Hoiu-Laenukassa asutamist. Kassaliikmed võivad rahuldustundega vaadata tagasi möödunud tegevusele, sest kassa on rahuldavalt täitnud oma ülesande.

Järvamaa Politseiametnike Kogu ilus üritus.

Järvamaa Politseiametnike Kogul on kujunenud ilusaks kombeks korraldada igal suvel ekskursioone meie ilusamaisse kohtadesse. Seni on ekskursioonid teostunud 2 korda Saaremaal, kaks Lõuna-Eestisse, üks Tartusse ja üks Viru rannikut kaudu Mustveesse ja tagasi. Eeloleval suvel kavatakse jälle külastada Saaremaad ja sõit teostuks üle Rapla, Märjamaa ning Pärnu kaudu tagasi. Saaremaal peatunisel külastatakse ka Vilсандit ja Ruhno saart. — Ekskursioon teostuks

omnibusega. Sarnaste ürituste algatajaks on alati olnud Paide jsk. politseikomissar J. Tilling.

Eeloleval suvel tahetakse ekskursioon korraldada pärast võidupüha.

Talvised püstoli-laskevõistlused Pärnus.

Pärnus toimusid püstoli-laskevõistlused Pärnu Politseiametnike Kogu 1936./37. a. meistri nimele. Relv: „F. N.“ kal. 7,65, distantis: 25 m, laske: 15, 5-lasulistest seeriates, aeg: 12 min. seeriale.

Võistlejaid kogunes 34. Ilmastik selge, tuuline; temperatuur +2°.

- 1) Meistriks tuli asjaajaja J. Tarmula — 112 p.
- 2) konstaabel M. Kartus — 106 „
- 3) asjaajaja H. Koop — 106 „
- 4) kordnik K. Saar — 106 „
- 5) kordnik O. Linnaste — 105 „
- 6) konstaabel N. Enno — 104 „

Ametlik osa.

POLITSEIVALITSUSE DIREKTORI KÄSK-KIRJAGA 22. APRILLIST S. A.

on Tartu-Valga prefektuuri Sangaste rajooni konstaabel August Hurt vabastatud ametist oma palvel tervislikel põhjusil pensionile mineku puhul, arvates 1. juunist s. a.

KÄSKKIRJAGA 22. aprillist s. a. Nr. 6.

on Aavo Tooma p. Kopli nimetatud Tuletõrje Korpuse Tallinna brigaadi Põhja divisjonipealiku abiks.

Käskkirja nr. 56 muutmiseks loetakse Ants Jaani p. Kaljuste Tuletõrje Korpuse Harjumaa brigaadi Keila divisjonipealiku abiks.

POLITSEIVALITSUSE DIREKTORI KÄSK-KIRJAGA

on määratud Tallinna-Harju kriminaalpolitsei vanem-assistendile Sandre Söötle, kriminaalpolitsei assistendile Viljandis Eduard Sokkile, kriminaalpolitsei assistendile Valgas Karl Ernstole ja Tallinna-Harju prefektuuri Kohila rajooni konstaablile Eduard Haimla'le igapäevase 50 krooni rahalist autasu eriti silmapaistvalt hoolsa ja tagajärjerikka tegevuse eest kriminaalkurjategijate jälitamisel ja tabamisel.

Samuti hoolsa ja tähelepanuväärse töö eest kurjategijate jälitamisel ja tabamisel on Politseivalitsuse direktori poolt avaldatud kiitust kriminaalpolitsei assistentidele Viljandis Albert Huikile ja Jaan Ojasoole.

Politseivalitsuse poolt on antud load:

laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks: Oskar Peetri p. Ritson'ile Valgas, Kesk t. 21, maksvusega 22. detsembrini 1937; Harald Gustavi p. Vohimann'ile Viljandis, Tartu 6, maksvusega 22. jaanuarini 1938; Friedrich Hansu p. Martinson'ile Tallinnas, Tartu mnt. 1, maksvusega 18. jaanuarini 1938; Viljandi Eesti Põlumeeste Seltsi Kaubanduse Osakonnale Vana-Võidu vallas, Oiu, asuvas harukaupluses, maksvusega 29. jaanuarini 1938 ja Kärstna asunduses harukaupluses, maksvusega 4. veebruarini 1938; Voldemar Juhani p. Schmidtile Jõgeva alevis, Suur t. 28, maksvusega 1. veebruarini 1938; Võhma Majandusühisusele Imavere vallas asuvas harukaupluses, maksvusega 6. veebruarini 1938; Liisa Jaani t. Kambile Lihula alevikus, maksvusega 10. veebruarini 1938; Rudolf Augusti p. Veske'le Võrus, Jüri t. 5-b ja 16-a, maksvusega 19. veebruarini 1938; Voldemar Jaani p. Kaasik'ule Põlva alevikus, maksvusega 5. veebruarini 1938; Ernst Jüri p. Kirikal'ile Viljandis, Tartu 1, maksvusega 16. septembrini 1938; Rudolf Peedi p. Reilend'ile Kilingi-Nõmmes, Laada t. 10, maksvusega 19. veebruarini 1938; Aleksander Andrese p. Kivi'le Otepääl, Turg nr. 7, maksvusega 20. märtsini 1938, ja Gottlieb Johani p. Limberg'ile Rakveres, Tallinna 22, maksvusega 13. märtsini 1938;

laskeriistade valmistamiseks: Johannes Peetri p. Nepo'le Kilingi-Nõmme alevis, Kiriku t. 8, maksvusega 28. jaanuarini 1938, ja Karl Peetri p. Luha'le Tartus, Raekoja 104, maksvusega 28. jaanuarini 1938;

laskeriistade parandamiseks: Elmar Ado p. Vois'ile Võrus, Tartu 17, maksvusega 31. detsembrini 1937; Aleksander Aleksandri p. Lepik'ule Võisiku vallas, Lalsi külas, maksvusega 20. märtsini 1938; Henn Nikolai p. Kull'ile Antsla alevis, Jaani 26, maksvusega, 17. märtsini 1938, ja Karl Karli p. Tuisk'ile Väandra alevikus, maksvusega 25. märtsini 1938.

Matson & Ko.

Tallinn, S. Kärja 10, tel. 433-64.

TOIMETUS JA TALITUS: Toompea loss, Tallinnas. Telef.: toimetus 471-90, talitus 448-92. Jooksev arve Eesti Pangus 543. Posti jooksev arve 377. Postkast 438. Üksiknumber 30 snt. **Kuulutuste hinnad:** 1/4 lk. Kr. 60.—, 1/2 lk. Kr. 30.—, 1/4 lk. 15.—, 1/8 lk. Kr. 7.50. Välis- ja esimene sisekaas Kr. 100.—. Tagumine sisekaas Kr. 75.—.

Vastutav toimetaja: **A. Liit**. Tegev toimetaja: **H. Põldvere**. Väljaandja: **Politseiametnike Keskkogu**.

Reserveeritud.